

Govor tovariša Kardelja na predvolivnem zborovanju v Črnomlju

(Nadaljevanje s 1. strani)

ljedstva, da jih osvobaja ekonomske odvisnosti in ekonomskega izkoriščanja s strani inozemstva, da okrepi njihovo politično neodvisnost in jih usposablja za enakopravno mednarodno gospodarsko sodelovanje. Tako pomoč bi bila obenem edina prava in mogoča osnova vse širšega mednarodnega sodelovanja in resničnega miru med narodi.

Toda sodobna resničnost je drugačna. Kar se kapitalističnega sveta tiče, mi vemo, da bi bilo iluzorno pričakovati, da bodo vrhovi kapitalističnih monopolov spoštovali take principe. Ekonomska in politična ekspanzija vrhov monopolističnega kapitala je sama po sebi zakleti sovražnik takih enakopravnih odnosov med narodi. Gospodarski podatki nam govore, da se v današnjem kapitalističnem svetu vse bolj povečuje nasprotje med rastočim ekonomskim bogastvom in tehnično močje razvitih dežel in zaostalostjo drugih, manj razvitih dežel. Zaostale dežele padajo relativno vse globlje v siromaštvo, a razvite države, ali bolje rečeno, kapitalistični vrhovi teh držav koristijo to zaostalost za svoje lastno ekonomsko bogatenje.

Tako stanje poraja seveda tudi politične posledice v mednarodnih odnosih. Boj zatiranih, zlastih in izkoriščanih narodov, tako za svojo politično neodvisnost kakor za osvoboditev iz okovov gospodarske zaostalosti, dobiva danes v svetu vse večji pomen, in kdor koll se ga poskuša ogniti ali poskuša zapreti oči pred njim, ga politični porazi kaj kmalu poutje — ali pa ga šole bodo poučili — da mora vsaj računati s temi dejstvi, če mu še niso všeč.

Toda če je v kapitalističnem svetu tako, ali lahko rečemo, da se odnosi med deželami na poti socialističnega razvoja razvijajo v pravilni smeri, v duhu principov enakopravnosti in vzajemne pomoči, o katerih sem prej govoril? Ne, vsi veste, da žal ni tako in da je prav odnos sovjetskih vodilnih krogov do Jugoslavije zgorel primer, kakšni ne bi smeli biti odnosi med socialističnimi deželami. Vi veste, da smo mi od njih pričakovali gospodarsko pomoč — namesto tega pa so nam ponudili svojo »vodilno vlogo« in recepte, po katerih — če bi se jih držali — bi mi se nadalje ostali zaostala in ekonomsko odvisna dežela, prirepek sovjetske gospodarske politike, kjer bi vsaka beseda o enakopravnosti pomenila samo norčevanje iz našega ljudstva. Državno vodstvo nove Jugoslavije pa danes predstavljajo sinovi našega delovnega ljudstva, ki so se skupaj s njim in na njegovem čelu borili za njegovo svobodo in lepšo bodočnost, ki so skupaj s njim verjeli v ta cilj ter v zvestost in sposobnost našega delovnega ljudstva, da ga bo doseglo. In zato to vodstvo ni moglo pristati in ne bo nikoli pristalo na karkoli — kar bi se prihajalo z zahoda ali vzhoda — naj bi pomenilo ogoljufati naše delovne ljudi za upe in cilje, za katere je bilo prelito toliko dragocene krvi našega ljudstva.

Ni dvoma, da se v mnogih vodstvih komunističnih partij v drugih deželah nahajajo omejeni, rutinski birokrati, ki so že zdavnaj izgubili poslušnost za svoje lastno ljudstvo, ki so že zdavnaj izgubili lik revolucionarnega bojeva. Taki ljudje seveda s uradniško vestnostjo izvršujejo ukaze, a se ne vprašajo o njihovi pravičnosti in o tem, ali so v skladu s interesi napredka človeštva, krepitve sil miru, demokracije, socializma. Taki ljudje se ne sprašujejo, čemu je kominformovska politika privedla do oslabitve delavskega gibanja in do pojavitve njegove izolacije od drugih demokratičnih in miroljubnih sil v mnogih deželah. Oni se ne vprašajo, od kod dejstvo, da v trenutku, ko bi stvar socializma zaradi zmage kitajske revolucije morala po vsem svetu pridobivati nove pripadnike, da v tem trenutku v kapitalističnem svetu nastopajo pojavi oslabitve delavskega gibanja, a pridobivajo na moč reacionarne sile. Poglejte samo rezultate volitev v celi vrsti dežel v zadnjem letu in videli boste, da so ti rezultati sami po sebi zgoreni dokaz poraznega efekta kominformovske politike za delavske gibanje, za stvar miru in socializma.

V našem partijskem in državnem vodstvu pa ne sede take vrste uradniki, ki bi mehanično sprejemali neko politiko, za katero so prepričani, da je tako v nasprotju z naprednimi interesi naših narodov kakor tudi z interesi krepitve sil miru, demokracije in socializma v svetu. V tem vodstvu sede revolucionarni predstavniki našega delovnega ljudstva s njegovim zvestim tribunom in učiteljem tovarišem Titom na čelu; ljudje, ki imajo za seboj dolgotrajno in trdo šolo revolucionarne borbe za pravice delavskega razreda in delovnega ljudstva sploh, za strmoglavljenje kapitalizma, prvoborce za socialistično preobrazbo naše domovine. Zato bo v našem partijskem in državnem vodstvu, odgovornem samo svojemu delovnemu ljudstvu in velikim principom socializma, našel svestega in aktivnega sodelavca na področju razvijanja miroljubnega mednarodnega sodelovanja sami tisti, ki bo spoštoval in v praksi priznaval narodom Jugoslavije svobodo, neodvisnost, enakopravnost in pravico, da sami odločajo na svojih tleh. Kdor pa bi prihajal k nam z zahrbtnimi in hegemonističnimi nameni, kdor bi mislil, da je dovolj, da ima polna usta enakopravnosti na besedah, a da v praksi lahko nesmišljeno tepta jasno izraženo voljo naših narodov, tu bo vselej našel na odpor našega državnega vodstva — iz enostavnega razloga, ker narodi Jugoslavije ne trpe tuje hegemonije. Seveda pa smo pripravljani na enakopravni basi vsestransko sodelovati pri razvijanju ekonomskih, kulturnih in drugih miroljubnih odnosov z vsemi državami, a posebej s onimi na poti socialističnega razvoja, če bi se one zares držale socialističnih načel v teh odnosih.

Zal, današnja praksa v teh odnosih ne kaže niti sledu teh načel. Ob neki priliki je tovariš Tito že objasal dejstvo, da med socialističnimi deželami še vedno vladajo kapitalistični odnosi. Nedavno je neki »učenic sovjetski radijski komentator po moskovskem radiu nehoti potrdil Titovo karakteristiko teh odnosov. V nekem članku, polnem umazanih, nesanih in prismojenih klevet proti Jugoslaviji, je tudi rekel, da tako imenovana »Titova klikca« zagotavlja ogromne dobičke svojim gospodarjem iz Washingtona in Londona. A ti ogromni dobički — po besedah tega šaljivega komentatorja — obstoje v tem, da mi baje prodajamo baker in svince Amerikancem po istih nizkih cenah, po kakršnih prodajajo baker in svince tudi kolonialne dežele. Iz tega sledi — po komentatorjevemu mnenju — da smo mi kratko malo ameriška kolonija.

V resnici pa je stvar taka, da mi prodajamo baker in svince po svetovnih cenah, kakršne notirajo na newyorški borzi. Res je, da mi s temi cenami ne moremo biti kdove kako zadovoljni, iz enostavnega razloga, ker so svetovne cene surovin po pravilo vedno v škodo industrijsko slabše razvitih držav. Toda po tej svetovni ceni trgujejo v svetu vsi in mi na tem ne moremo nič spreminiti. Ta primer dokazuje samo to, da mi še vedno pluhujemo davke za svojo zaostalost in da moramo torej toliko bolj pohiteti, da se te zaostalosti osvobodimo. Toda moskovski pozabljeni komentator se ni spomnil, da smo mi vselej prodajali točno po teh istih svetovnih cenah s newyorške borze baker in svince tudi — Sovjetski zvezi. Če naj bi potemtakem bilo res, da te cene zagotavljajo »ogromne dobičke« ameriškim kapitalistom, potem morajo te iste cene prav gotovo dati »ogromne dobičke« na naš račun tudi sovjetski vladi. In če naj naš izvoz bakra in svinca v kapitalistične dežele po normalnih svetovnih cenah predstavlja »kolonialno eksploatacijo« Jugoslavije, potem mora to isto veljati tudi za naš izvoz teh surovin v Sovjetsko zvezo. Moskovski radijski komentatorji je torej uspelo dokazati še mnogo več, kakor pa smo mi trdili o nesocialističnih odnosih med deželami vzhodne Evrope. Ali pa bo nemara prihajali črno na belem dokazal, da je za narode Jugoslavije vendar nekaj drugega, če jih »pljačkac Peter ali pa če jih »pljačkac Pavel, mi pa smo drugačnega mnenja, namreč takšnega, da je »pljačkac« — »pljačkac«, pa naj se v njo bavi Peter ali pa Pavel. In na tem stališču bomo tudi ostali.

Tovariši in tovarišice!
Jaz sem se v svojem pripovedovanju nekoliko predalet oddaljil od teme, s katero sem začel. Zadržal pa sem se na teh stvarih zavoljo tega, da bi dovolj jasno podčrtal dve stvari:

prvič, da se v svoji borbi za socializem in lepše življenje naših delovnih ljudi mesta in vasi smemo zanesti — kakor sem prej rekel — samo na svoje lastne delovne roke;

drugič, da bomo morali premagati še marsikatero prepreko, ki nam jih zavestno postavljajo na pot vsi tisti, ki jim iz katerih koli razlogov ni všeč, da gredo narodi Jugoslavije samostojno po poti socialistične graditve.

In razumljivo je, da nekaterim naša stvarnost ni všeč. Mi smo se po mnenju nekaterih, prvič, »pregrešili« s tem, da so oblast zavzeli naši delavci, kmetje in sploh delovni ljudje in ker smo tovarne, banke, veleposeste itd. vzeli iz rok kapitalistov ter jih predali ljudski skupnosti. Tu so profi nam zagrmeli razlašeni domači in tuji izkoriščevalci ter njihovi podporniki v kapitalističnem svetu in še danes se trudijo na vse pretege, da bi nam napravili čim več škode. In če se borimo proti akciji teh škodljivcev, potem kriče, da pri nas ni demokracije.

Toda mi smo napravili še drugo »pregreho«, po mnenju nekaterih interesentov na pravice naših narodov, namreč: narodi Jugoslavije smo prav za prav mali narodi, pa vendar hočemo biti neodvisni, hočemo sami odločati na svojih tleh in zahtevamo enakopravnost; in sicer enakopravnost tako na političnem in kulturnem kakor na gospodarskem področju. Tu smo prišli navzkriž z vsemi tistimi, ki mislijo, da se svet deli na male in velike narode za to, da bi veliki vladali in bili »vodilni narodi«, mali pa da bi samo sprejemali ukaze kot odvisen prirepek te ali one velike države ali pa kot njena kolonija in da bi se odrekli vsake ustvarjalne iniciative v borbi za svoj lastni napredek in za napredek človeštva sploh. Na žalost smo morali ugotoviti, da so pristaši takih hegemonističnih teorij ne samo na zahodu, ampak tudi na vzhodu, v kominformovskih vodstvih. Po kominformovskem razumevanju stvari imajo mali socialistični narodi samo pravico, da kriče »hozanac« (takoiimovnenemu »vodečemu narodu«, sicer pa nimajo pravice odpreti ust. In ker se mi s tem nismo strinjali in nismo hoteli iti v Bukarešto, da bi kričali »mea culpa« in »hozanac«, se je pričelo tudi kominformovsko vpitje, češ da smo nacionalisti in celo fašisti, pač zato, ker branimo princip enakopravnosti v odnosih med narodi. Toda nam od vsega tega ni padlo srce v hlače in ne bomo kričali »hozanac«, pač pa bomo povedali vsakemu, kar mislimo o njegovih postopkih. Naši narodi niso prehlvali krvi svojih najboljših sinov zato, da bi jim sedaj tuji gubernatorji komandirali, kako naj žive.

Bodite prepričani, tovariši in tovarišice, da bodo vsi ti, ki sem jih našel, enotno in složno tako dolgo kričali in nas na vse mogoče načine ovirali v naši socialistični graditvi, dokler jim naše zmage ob uresničitvi petletnega plana ne bodo zaprle ust. Pa še po-

tem si bodo nekaj novega izmislili; kaj, ni treba danes ugihati, ker nam bodo to tako sami povedali. Mi pa se bomo držali starega ljudskega pregovora: »Slepa za pot in bedaka za svet — ne sprašuj!«

Mi smo od osvoboditve pa do danes dosegli že velike uspehe na vseh področjih: v borbi za industrializacijo, za napredek in socialistično preobrazbo poljedelstva, za poboljšanje življenjskega standarda, v graditvi stanovanj, na področju kulture, zdravstva, socialnega zavarovanja itd. Na teh uspehih se ne bom zaustavljal, ker jih poznate, pa tudi zato ne, ker s temi uspehi še ne smemo biti zadovoljni in moramo doseči še mnogo večje rezultate, da bi mogli reči, da je bitka za petletni plan dobljena; da bi mogli reči, da je naše delovno ljudstvo ne le zmagovalo s orožjem, v osvobodilni vojni in ljudski revoluciji, ampak tudi na gospodarski fronti, v borbi za postavljanje ekonomskih temeljev socializma in dostojnega kulturnega življenja naših delovnih ljudi. Toda eno bi hotel poudariti: vsi ti veliki uspehi bi bili nemogoči, če bi bila Jugoslavija kapitalistična dežela, če ne bi bila izvršena nacionalizacija industrije, bank, trgovine, če ne bi bila izvedena agrarna reforma, če ne bi bila vsa osnovna proizvodna sredstva združena v enih rokah, v ljudskih rokah, in če ne bi bili vsi napor naroda Jugoslavije načrtno vskladeni in usmerjeni k enemu cilju: k osvoboditvi iz jarma zaostalosti.

Tistim, ki nam neprestano kriče: vaš petletni plan je prevelik, nerealen, neostvarljiv, avanturističen itd., mi zato lahko mirno odgovorimo: da, naš petletni plan je velik, toda ni nerealen. A ostvarljiv je naš petletni plan zato, ker je naše delovno ljudstvo samo vzelo v roke osnovna sredstva za proizvodnjo in ker se zavestno in z vsemi močmi bori za njegovo uresničenje, kajti ono ve, da je od izvršitve te naloge odvisna njegova bodočnost.

Tam, kjer ogromna večina ljudstva ve, da ne dela samo zato, da bi bedno životala, marveč se tudi zaveda, da s svojim vsakdanjim delom prispeva k stalni rasti blagostanja skupnosti in vsakega posameznika, tam se ni treba bati, da načrti — če so količjak dobro postavljeni — ne bi uspeli. V tem je najvažnejše jamstvo, da bomo nalogo izvršili. In prav od vas, tovariši in tovarišice, ki ste dali v času osvobodilne vojne mnogo žrtve za zmago pravične stvari slovenskega in vseh narodov Jugoslavije, ljudska oblast po pravici pričakuje, da boste tudi v sedanjih bitki na fronti dela med prvimi borec, bodisi na polju ali pa v tovarnah, ali v uradih, šolah itd.

Vzihati ta ali oni pravi: petletni plan je lepa reč, ampak težko gre in dobro bi bilo malo počivati. Toda s to stvarjo je tako, tovariši in tovarišice, kakor kadar kmet žene zaprego v strm klane. Sredi klanca ne moreš počivati. Če boš ustavil voz, ti bo zdrdral nazaj, navzdol po klancu, in še konja bo potegnili za seboj. In ti v resnici nisi počil, pač pa si imel veliko škodo. Tako je tudi z našim petletnim planom. Na pol poti se ne moremo zaustaviti in ne počivati. Potrebno je pogrditi do vrha klanca — potem se bomo pa lahko precej oddahnili. Če pa bi sedaj zmanjšali naše napore, bi v resnici dosegli ravno nasproten učinek: težave bi se povečale, a ne zmanjšale.

Vidite, tovariši in tovarišice, to so razlogi, zaradi katerih vas vodstvo Komunistične partije, Osvobodilne fronte in naše ljudske oblasti s tovarišem Titom na čelu vtrajno poziva, da naj vas ne plaše trenutne težave in velike naloge in da je neogibno potrebno, da vsako čim bolj zvesto izvrši vse svoje obveznosti, ki jih ima do države, do naše ljudske skupnosti. Vsi vi se morate vsak trenutek zavedati, da ni več država eno, ljudstvo pa drugo. Sedaj sta država in delovno ljudstvo nerazdvojna celota in uspeh celote je odvisen od dela in naporov vsakega posameznega državljanca. Kolikor bolj zvesto in pošteno bo vsak delavec, delovni kmet, uslužbenec, prosvetni delavec izvršil svoje obveznosti, toliko laže in hitreje bo šel naš voz, petletni plan, navzgor po klancu. In narobe, tisti, ki ne izvršujejo svoje obveznosti, ne le škodujejo ljudski skupnosti, ampak otežujejo življenje svojemu sosedu in sodelavcu, ki izvršuje svoje obveznosti, a končno škoduje tudi sam sebi.

Vzemimo primer odkupa. Vi veste, da država odkupuje kmetijske pridelke in živino zato, da bi zagotovila normalno prehrano prebivalstva. Če ne bi na sedanjim način doma intenzivno odkupovali pridelkov, bi se morali odreci kupovanju marsikaterih nujno potrebnih strojev, ki jih potrebujemo za naše nove tovarne, in surovini, ki jih potrebujemo za našo industrijo. Planski odkup kmetijskih pridelkov je potemtakem za nas sedaj nujen, on je sestavni del naših naporov v borbi za izpolnitev petletnega plana. In kolikor boljše in pravilnejše bo tekla ta odkup, toliko laže nam bo izpolniti petletni plan in toliko prej bomo lahko začeli olajševati odkupne obveznosti. Delovni kmetje bi morali biti potemtakem sami zainteresirani, da teh nekaj let, ki so za nas pač najtežja, država ne bo imela velikih težav pri odkupu, kajti od izvršitve petletnega plana bo imelo korist tudi samo delovno kmečko ljudstvo in ono celo v prvi vrsti.

Pa vendar odkup ne gre vedno tako, kakor bi moral iti. Gotovo je res, da je prvi vzrok težav pri odkupu v tem, da je naš plan odkupa relativno velik in velikokrat za kmeta že sam po sebi precej težak. Toda kljub temu ta plan ven-

darle obsega znatno manjše količine žita, mesa itd., kakor pa so bile količine teh pridelkov, ki jih je pred vojno prinašal kmet na trg. To pomeni, da te količine obstoje. Četudi upoštevamo dejstvo, da potroši danes doma kmet več svojih pridelkov, kakor jih je potrošil pred vojno, vendar v celoti vzeto sedanje odkupne količine ne bi smele biti našemu kmečkemu ljudstvu prevelika obremenitev, ki je ne bi mogel prevzeti brez škode za svojo kmetijo. Odkod torej izhajajo vzroki težav in nepravilnosti, ki se čisto dogajajo pri odkupu? Po našem mnenju sta tu dva glavna neposredna vzroka.

Prvič je tako, da ogromna večina kmetov sicer pošteno izpolnjuje svoje obveznosti, toda manjši, špekulantski del, na vse načine poskuša izigrati uredbe ljudske oblasti in se osvoboditi obveznosti. In kaj se potem zgodi?

Država mora odkupiti zadostne količine hrane, kajti milijoni delovnih ljudi v tovarnah, rudnikih, uradih itd. so odvisni od tega odkupa. Višji državni organi pritiskajo na nižje, da morajo izpolniti plan odkupa. Te organe pa izigrava in goljufa ta špekulantska manjšina, o kateri sem prej govoril, ki skriva pridelke ali seje namesto pšenice stvari, ki niso pod režimom odkupa, ali redi eno svinjo namesto treh itd. In ker so se ti špekulanti izmuznili iz rok nižjih organov ljudske oblasti, ti sedaj povečujejo odkupne obveznosti tistemu delu kmečkega ljudstva, ki sicer želi pošteno izpolnjevati svoje obveznosti. To seveda ni prav, toda krivda ni samo na teh organih, ampak predvsem na tistih špekulantihi, ki izigravajo svoje obveznosti in s tem povečujejo obveznosti poštenim kmetom. In krivda je tudi, če hočete, na poštenih kmetih, ki niso sami nazgnali špekulante v svoji vasi, naj izpolni svoje obveznosti.

Kako se dajo odpraviti te nepravilnosti? Samo na en način, namreč s tem, da odkup ne bo samo stvar okrajnega odbora in odkupnih organov, ampak stvar slehernega delovnega kmeta. Potrebno je, da vsa vsa sodeluje v razdelitvi odkupnih obveznosti, ne pa da posamezen kmet misli, da njega nič ne briga, kako drugi izpolnjujejo svoje obveznosti. Naši delovni ljudje na vasi in v mestih se morajo neprestano zavedati, da se vsaka škoda, ki jo špekulanti napravijo državi z neizpolnjevanjem svojih obveznosti, nujno odraža v povečanju težav in v poslabšanju položaja ostalega delovnega ljudstva. Potrebno je torej, da se za pravičen potek odkupa zares zavzame vse delovno ljudstvo. Potrebno je, tovariši in tovarišice, da nikoli ne pozabite, da je treba odkupne plane — tudi kadar so zelo veliki — prav tako nujno izvršiti, kakor je nujno, da postavimo našo težko industrijo, če se hočemo osvoboditi naše zaostalosti. A brez izpolnjevanja odkupnih planov ni in ne more biti ne težke industrije in ne vsega drugega, kar je zapisano v našem petletnem planu. Ljudska oblast vas poziva, tovariši in tovarišice, da ji daste vso svojo pomoč tudi na področju pravilne organizacije in izvrševanja odkupnega plana.

Seveda, tovariši in tovarišice, mi ne mislimo, da je naš sedanjim način odkupa najboljši in da je nekakšen socialistični ideal. Ne, nasprotno, mi odkrito govorimo, da je odkupni plan precej velik, da je za smeta velikokrat močna obremenitev, da zahteva od njega tudi žrtve, skratka, mi mislimo, da naš odkup ne le da ni noben socialistični ideal, ampak da je v nekaterih pogledih v svojih sedanjih oblikah in količinah celo škodljiv za razvoj našega kmetijstva. Zato se vladno dobro zaveda, da moramo podvzeti vse ukrepe, da bi čimprej lahko prešli k takim oblikam odkupa, ki bi bile bolj v skladu z neposrednim ekonomskim interesom delovnega kmeta.

Toda danes, tovariši in tovarišice, v borbi za petletni plan, ko napenjamo vse svoje sile in ko vsak del našega delovnega ljudstva prispeva svoj delež k naporom in žrtvam za skupno stvar, danes so sedanje oblike odkupa nujne, kajti brez njih ne bi mogli zadovoljiti naših prehrabnih potreb.

Letos bomo že napravili znaten korak naprej v pogledu olajšanja odkupa. Zveza vlada pripravila uredbo o odkupu letošnjih pridelkov, ki bo kmetom olajšala izpolnjevanje odkupnih obveznosti. Značilnosti te uredbe so naslednje:

Prvič bo celoten odkup za vse kategorije kmečkih domačij pokrit z industrijskim blagom po vezanih cenah. Jasno je, da bo polno krite odkupljenih kmetijskih pridelkov z boni za industrijske izdelke po vezanih cenah občutno poboljšalo življenjske pogoje za kmečko ljudstvo.

Drugič pa bo nova uredba prekinila dosedanje vsakoletne prepire o porazdelitvi obveznosti. Uredba bo predvidela posebni »list kmetijec«, ki ga bo imel vsak kmet v svoji hiši. Na osnovi podatkov o stanju kmetije, bo ta list predvideval, kaj lahko kmet z normalnim gospodarjenjem, ki je v veljavi v nekem kraju, pridelala preko vsega leta in na tej osnovi se bo določal odkupni plan. Celoten sistem bo torej postavljen tako, da se bo vsaki domačiji v skladu z njenimi možnostmi že v začetku leta točno določila količina obveznega odkupa za vse pridelke, ki pridejo v poštev. Te obveznosti se bodo vpisale v omenjeni »list kmetijec«, ki ga bo potrdil KLO, ko bo ugotovil, da domačija obveznost zares lahko izpolni in da je pravično določena. Z vsem, kar bo preko teh količin, bo lahko kmet svobodno razpolagal.

Prednost tega sistema bo predvsem v tem, da bo kmet že v začetku leta

imel čiste račune o svojih obveznostih in da bo potem lahko napravil tudi svoj lastni plan. Če bo povečal svoje proizvodnjo, bo imel večje prezeške in si bo poboljšal položaj. Če pa bo zmanjšal proizvodnjo, bo imel manjše prezeške iznad obveznosti in mu bo šlo slabše. Poleg tega bo ta sistem zagotavljal tiste špekulante, ki kažejo težnjo k zmanjševanju, k sabotiranju proizvodnje — da bodo pravilno obdelovali polja. Kajti če nekdo noče pridelati dovolj pridelkov, čeprav bi jih na svoji zemlji lahko, potem ima ljudska skupnost pač pravico vprašati takega špekulanta, čemu ni izpolnil svoje obveznosti. Če mora vsak drug delovni človek na svojem delovnem mestu in poljeh imeti svoje obveznosti in če bori, da bi čim višje prekoručil delovne norme, potem peščici špekulantov na vasi ne bomo dopustili, da bi roždržali v žepu, medtem ko bi njihova zemlja ležala nezasejana in neobdelana.

S tem pa seveda še ni rečeno, ali bodo z novim sistemom odkupa vse težave odkupa same po sebi izginile. Ne, naš odkup je letos še precej težav in mora biti visok iz razlogov, o katerih sem prej govoril. Toda ni tako visok, da ga ne bi mogli izvršiti brez škode za gospodarstvo naših delovnih kmetov, pod pogojem seveda, če bo naša ljudska oblast imela podporo delovnih kmetov samih. Oni sami morajo izvršiti potreben pritisk na špekulantsko nastrojeno ljudi na vasi, kajti vnašanjem nerada v sistem odkupa imajo največ škode sami delovni kmetje. To v prvi vrsti seveda velja tudi za sestavljanje »lista kmetijec«. Če ne bo vsak tak list plod skupne diskusije cele vasi, potem se bodo dogajale nerednosti. Kjer pa bodo listi res sprejeti in določeni od celotne vasi, tam bo narejen red in ne bo potrebno več pošiljati raznih kontrolnih komisij na vasi.

Prepričan sem, tovariši in tovarišice, da boste tudi vi podprli te ukrepe ljudske oblasti in s tem tudi zagotovili izpolnitev našega petletnega plana, ki bo najlepša nagrada za napore, toda veličastno in slavno delovno bitko, ki jo danes bije delovno ljudstvo mesta in vasi.

Seveda, temeljit preokret v našem kmetijstvu bodo napravile šele obdelovalne zadruge. Starejše, že utrjene obdelovalne zadruge so že danes pokazale, kaj se da napraviti za napredek kmetijstva z boljšo organizacijo dela in z višjo tehniko na velikem družnem posestvu. Obstoječe obdelovalne zadruge je potrebno čim hitreje utrjevati, da bodo s svojimi uspehi s primerom, kako se poboljšuje izpolnjevanje delovnega kmeta, pokazale ostalim kmetom, ki še z nezaupanjem gledajo nanje, da je obdelovalna zadrugništvo najboljša in najhitrejša pot napredku našega kmetijstva in k njegovemu vzpostavitvi našega delovnega kmeta. Pri vsem tem pa moramo novno ponuditi, ne samo da nikoli ne smemo siliti v zadruge, ampak smatramo — kakor je nedavno rekel tovariš Tito — da je vsak poseben, neposredni ali posredni pristop kmetov v zadruge — kar se žal pri nas še dogaja semtertja, tudi gospodarsko škodljiv. Mi ima dovolj izkušnje s tem, da ljudje samo tedaj dajejo delu velike rezultate, če zavestno in lajno, če vedo, za kaj in za koga delajo in če vedo, kakšni bodo rezultati njihovega dela. Nam so torej potrebne take obdelovalne zadruge, kjer bodo vsi člani zavedni aktivni boreci za večje uspehe. Našim današnjim zadrugnikom, ki vsak dan dosegajo nove uspehe, velikokrat v zelo težkih pogojih, bo za vedno ostalo častno in slavno ime pionirjev, ki so smelo zaorali v ledino v času, ko je večina še neupno gledala na njihovo delo. Tudi uspehi teh naših pionirjev socialističnega kmetijstva bodo postopno pripravili današnje nezaupne večino spremeljati v manjšino, a končno obdelovalne zadruge gotovo odnopolno zmago, na srečo in blagoslov naše kmečkega ljudstva. Do danes pa mora pomoč naše ljudske oblasti veljati tako obdelovalnim zadrugam kakor delovnim kmetom, ki se niso odločili, da bi vstopili v te zadruge.

Navedel sem samo primer odkupne in se nekoliko bolj zadržal na primeru, ker se Bela Krajina precej peča s kmetijstvom in se seveda tudi vprašanja nje najbolj tičejo. Takih primerov ni lahko navedel mnogo. Lahko bi na primer mnogo govoril o vprašanju pravilnejše razdelitve delovne sile, ki bi znatno zmanjšala mnogim delavcem sedanji delovni napor. Ali pa o pravilnejšem razdeljevanju prehrabnih fondov, s čimer bi privarčevali znatne količine hrane in s tem olajšali odkup in obenem poboljšali prehrano tistih, ki so povezani samo na karte itd. Vsi ti vprašanja so namreč v tem, da se mora delovno ljudstvo že bolj kot doslej zanimati in kontrolirati, kako delovni ljudski odbori in drugi organi oblasti in da jim morajo obenem bolj čim bolj in čim pravičneje izvrševati. Vidite, zato sem dejal, da za nas sedaj velja: »Kakor si boš postal, tako boš spal!«

Tovariši in tovarišice, nekaj besed bom še spregovoril posebej o Beli Krajini. Mislim, da moramo mi priznati, da gospodarski napredek Bele Krajine od osvoboditve pa do danes ni bil tak, kakor bi bil, kakor ni kakršen bi moral biti. Bela Krajina se s svojim kmetijstvom samim ne more uspešno razvijati, tako da bi bistveno poboljšal gospodarski položaj delovnih ljudi. Bela Krajina je potre-

Govor tovariša Kardelja na predvolivnem zborovanju v Črnomlju

Nadaljevanje z 2. strani.

...njen značaj spremenil. Priznati moram, tovariši in tovarišice, da smo v oči odločitivo nekoliko zakasnili, deloma zaradi objektivnih težav, deloma zaradi nezadostno poglobitve v vprašanje pravičnega razporeda naše industrije po vsej Sloveniji. Toda v letanem gospodarskem planu je vlada že napravila prelom v tem pogledu, tako da bodo tako imenovani glavni deli Slovenije postopno dobili status del industrije, kar bo omogočilo hitrejši gospodarski in kulturni napredek teh delov Slovenije. Tako je že v letošnjem planu, na primer predvideno, da se bo pričelo z industrijsko graditvijo tudi v Beli Krajini. Ni dvoma, da bodo že ti prvi koraki v industrializaciji Bele Krajine znatno pospešili gospodarski napredek belokranjskega delovnega ljudstva.

Tovariši in tovarišice!
Vse, kar smo doslej dosegli in kar danes sprejeto, je dokaz, da lahko dosežemo svobodno ljudstvo s svojimi lastnimi silami — celo v položju precejšnje zaostalosti, ko se v svobodni ekonomski izkoriščanja in v krepko na svoje noge. To je za življenje in prepričljiva vzpodbuda, da moramo iti z vso odločnostjo po tej poti dalje.

Tak razvoj našega gospodarstva, poleg vsega drugega, predstavlja tudi našo obrambno moč. Brez močnejše ljudske armade narodi Jugoslavije sveta, kakršna je danes, ne bi izbrani svojo svobodo in neodvisnost, ljudska vojska je lahko močna samo, če se naslanja na razvito industrijo. Če ne prikrivamo, da smo dajali in dajamo še dali v ta namen znatna sredstva. Mi ne mislimo napadati nikogar, ne sodelovati v kakršnih koli agresivnih blokih, pakih itd., toda vsakdo, ki se peča s kakršnimi koli protijugoslovanskimi načrti, mora vedeti, da je Jugoslavija trd oreh za vsakega agresorja.

Ali to pomeni, da mi ne verjamemo možnost ohranitve miru med narodi? Ne, to ne pomeni, nasprotno, mi smemo, da je mir v svetu danes mogoče izbrati, kajti pristaši vojne so sedaj vse deželah maloštevilni in brez vpliva v ljudstvu. Toda za male narode, kakor so narodi Jugoslavije, danes vsekakor velja bolj kot kdaj koli prej, kar je ob neki priliki rekel tovariš Tito: Delaj, kot da bo sto let mir, a pripravljen bodi, kot da bo prišla vojna.

Danes se v svetu zelo mnogo govori o miru. Obstoje tudi razni predlogi in načrti, o prepovedi atomske bombe, o razorožitvi, o paktu velikih sil za zagotovitev miru itd., o katerih se vodijo razne in brezkončne diskusije. Ne bom se spuščal v vsebino teh predlogov in načrtov, ker bi mi to zelo preveč zmanjšalo, da bi se to v svetu, v katerem so narodi Jugoslavije, danes vsekakor velja bolj kot kdaj koli prej, kar je ob neki priliki rekel tovariš Tito: Delaj, kot da bo sto let mir, a pripravljen bodi, kot da bo prišla vojna.

Danes se v svetu zelo mnogo govori o miru. Obstoje tudi razni predlogi in načrti, o prepovedi atomske bombe, o razorožitvi, o paktu velikih sil za zagotovitev miru itd., o katerih se vodijo razne in brezkončne diskusije. Ne bom se spuščal v vsebino teh predlogov in načrtov, ker bi mi to zelo preveč zmanjšalo, da bi se to v svetu, v katerem so narodi Jugoslavije, danes vsekakor velja bolj kot kdaj koli prej, kar je ob neki priliki rekel tovariš Tito: Delaj, kot da bo sto let mir, a pripravljen bodi, kot da bo prišla vojna.

Danes se v svetu zelo mnogo govori o miru. Obstoje tudi razni predlogi in načrti, o prepovedi atomske bombe, o razorožitvi, o paktu velikih sil za zagotovitev miru itd., o katerih se vodijo razne in brezkončne diskusije. Ne bom se spuščal v vsebino teh predlogov in načrtov, ker bi mi to zelo preveč zmanjšalo, da bi se to v svetu, v katerem so narodi Jugoslavije, danes vsekakor velja bolj kot kdaj koli prej, kar je ob neki priliki rekel tovariš Tito: Delaj, kot da bo sto let mir, a pripravljen bodi, kot da bo prišla vojna.

Danes se v svetu zelo mnogo govori o miru. Obstoje tudi razni predlogi in načrti, o prepovedi atomske bombe, o razorožitvi, o paktu velikih sil za zagotovitev miru itd., o katerih se vodijo razne in brezkončne diskusije. Ne bom se spuščal v vsebino teh predlogov in načrtov, ker bi mi to zelo preveč zmanjšalo, da bi se to v svetu, v katerem so narodi Jugoslavije, danes vsekakor velja bolj kot kdaj koli prej, kar je ob neki priliki rekel tovariš Tito: Delaj, kot da bo sto let mir, a pripravljen bodi, kot da bo prišla vojna.

Danes se v svetu zelo mnogo govori o miru. Obstoje tudi razni predlogi in načrti, o prepovedi atomske bombe, o razorožitvi, o paktu velikih sil za zagotovitev miru itd., o katerih se vodijo razne in brezkončne diskusije. Ne bom se spuščal v vsebino teh predlogov in načrtov, ker bi mi to zelo preveč zmanjšalo, da bi se to v svetu, v katerem so narodi Jugoslavije, danes vsekakor velja bolj kot kdaj koli prej, kar je ob neki priliki rekel tovariš Tito: Delaj, kot da bo sto let mir, a pripravljen bodi, kot da bo prišla vojna.

Danes se v svetu zelo mnogo govori o miru. Obstoje tudi razni predlogi in načrti, o prepovedi atomske bombe, o razorožitvi, o paktu velikih sil za zagotovitev miru itd., o katerih se vodijo razne in brezkončne diskusije. Ne bom se spuščal v vsebino teh predlogov in načrtov, ker bi mi to zelo preveč zmanjšalo, da bi se to v svetu, v katerem so narodi Jugoslavije, danes vsekakor velja bolj kot kdaj koli prej, kar je ob neki priliki rekel tovariš Tito: Delaj, kot da bo sto let mir, a pripravljen bodi, kot da bo prišla vojna.

Danes se v svetu zelo mnogo govori o miru. Obstoje tudi razni predlogi in načrti, o prepovedi atomske bombe, o razorožitvi, o paktu velikih sil za zagotovitev miru itd., o katerih se vodijo razne in brezkončne diskusije. Ne bom se spuščal v vsebino teh predlogov in načrtov, ker bi mi to zelo preveč zmanjšalo, da bi se to v svetu, v katerem so narodi Jugoslavije, danes vsekakor velja bolj kot kdaj koli prej, kar je ob neki priliki rekel tovariš Tito: Delaj, kot da bo sto let mir, a pripravljen bodi, kot da bo prišla vojna.

stvo imperializma in imperialističnih vojn. Največ bi potemtakem storil za obrambo miru tisti, ki se bo z dejanja boril za enakopravnost suverenih držav, proti vmešavanju v notranje zadeve držav, proti politiki groženj in pritiska — političnega ali ekonomskega — na druge države.

Da je z gospodarski in politični ekspanzijo monopolističnega kapitala nerazdvojnica zvezana imperialistična tendenca po kontroli nad malimi državami, po njihovem dejanskem pretvarjanju v odvisne dežele — to vemo. In da to velja danes prav tako, kakor je veljalo včeraj, o tem nam govore mnogi primeri obojestranih intervencij in nasilne dušitve volje posameznih narodov v Evropi, Aziji in Afriki.

Toda, ali lahko rečemo, da v takom imenovanem socialističnem delu sveta ni nobenih podobnih pojavov? Ne, tovariši in tovarišice, vi vsi veste, da je kominformovska akcija proti Jugoslaviji z vsemi spremljevalnimi pojavi ekonomske blokade, groženj, provokacij in sistematičnega ustvarjanja množestvilnih vsakdanjih napetosti in sporov z informbirojevskimi vladami prav tako oblika reakcionarnega političnega pritiska z namenom, da bi svobodno voljo narodov Jugoslavije zlomili in jih tako podredili tujim interesom. Če bi bila ta kampanja proti Jugoslaviji edini pojav take vrste, potem bi lahko pomislili, da je kratko malo slučaj, nekakšen zgodovinski nesporazum. Tako namreč neki kratkovidni ljudje v svetu še danes mislijo. Toda v resnici je to samo eden od simptomov hegemonističnih tendenc, znotraj takom imenovanega socialističnega sveta, tendence, naperjenih proti enakopravnosti narodov na poti socialističnega razvoja, tendence, ki se izražajo v surovi borbi za nedotakljivost privilegijev »prvenstva«, »vodeče vloge« v socializmu itd.

A te tendence prav tako predstavljajo nevarnost za mir, kakor vsak drug napad na samoodlobo in neodvisnost katerega koli suverena naroda. Ali se morebiti politika groženj in ekonomske blokade proti Jugoslaviji v čemer koli razlikuje od podobnih agresivnih akcij imperialističnih držav proti nezasečitenim narodom? Ne, prav gotovo se v ničemer ne razlikuje.

1951. leta je sovjetski delegat Litvinov v Ligi narodov predložil Projekt protokola o ekonomskem nenapadanju, v katerem sta tudi naslednji dve točki:

1. »Odklanja se vojne kot sredstva za reševanje mednarodnih sporov in popolna izključitev vseh oblik ekonomske agresije, tako odkritih kakor prikritih, s strani ene ali druge države ali skupine držav proti drugi državi ali skupini držav;

2. »da je odstop od vsake agresije ekonomskega značaja bistveni pogoj za sodelovanje držav na ekonomskem področju, ne glede na njihove ekonomsko-politične sisteme...«

Tako je govorila sovjetska vlada 1931. leta, tedaj, ko se je sama borila proti ekonomski diskriminaciji, naperjeni proti Sovjetski zvezi. Postavlja se vprašanje, ali ta princip velja samo tedaj, kadar je neposredno koristen neki vladi, ali pa velja tudi tedaj, kadar tej vladi ni všeč, in sicer kot osnova za zagotovitev enakopravnosti med narodi? Ali morebiti sovjetska vlada misli, da je njena praktična volja postala zakon razvoja človeštva, ali pa se mora tudi ona podrediti nekim objektivnim splošnim zakonom napredka človeštva? Sovjetsko vodstvo se očitno drži prvega »merila«, kajti minilo je komaj 17 let od omenjenega Litvinovljevega predloga — in sovjetska vlada se zateka v politiki proti Jugoslaviji, in to socialistični Jugoslaviji, točno k takim oblikam ekonomske agresije, kakršna je tedaj ostro obsidila. Kje je tu principialnost, kje je tu doslednost, kje so mirne, ljubne deklaracije?

Seveda sprememba sovjetske politike ni ostala brez političnih posledic za stvar miru v svetu. Dokler je nastopala ta politika z gesli enakopravnosti, suverenitete in neodvisnosti narodov, proti vmešavanju v notranje zadeve — je zmagovala in pridobivala simpatije. Kakor hitro pa je s svoje prakse — zlasti agresivnim pritiskom na Jugoslavijo — prišla v nasprotje s temi gesli, je začela doživljati poraze in izgubljati simpatije.

Ni potemtakem slučaj, da je konec lanskega leta na mednarodnem kongresu miru eden vidnih predstavnikov ameriškega progresivnega gibanja, Rogge, rekel: »...Zame ni razlike med poskusi Amerikancev, da postavijo v karanteno in izolirajo vzhodno Evropo zaradi tega, ker jim niso všeč tamkajšnje vlade, pa med poskusi Kominforma, da postavi v karanteno in izolira Jugoslavijo zaradi tega, ker mu Jugoslavija ni všeč. Z Marshallovim planom mi ukazujemo Zahodni Evropi, da mora zaustaviti trgovino z vzhodom. A Kominform ukazuje svojim deželah, da morajo zaustaviti trgovino z Jugoslavo. Ekseks! Kapitalizma se izravnavajo z ekseks! komunizma. Eden kot drugi zavira obnovo, industrializacijo in svobodno trgovino v svetu. Eno in drugo je vmešavanje v suvereniteto naroda, ki se ne da opravičiti...«

Tako zobje danes mnogi miroljubni ljudje o značaju današnje sovjetske politike. In takih je vedno več.

Potrdilo se je, kar je nekoč zapisal Lenin: če bo neka socialistična dežela podlegla egoističnemu interesu in bo poskušala sestati za vrat drugim narodom — potem bo s tem podkopala svoje lastne zmage in šele neuspehi jo bodo naučili pameti.

Mi, seveda, o teh stvareh ne molimo, ampak jih odkrito iznašamo pred vsem svetom, kajti to je edino sredstvo, ki ga imamo v borbi proti poplavi umazanih kominformovskih protijugoslovanskih klevet.

Kominformovci kajpak kriče, da razbijamo enotnost socialističnih vrst s tem svojim odporom proti hegemonističnim

tendencam, ki nimajo nobene zveze s socializmom, ampak so globoko in v bistvu sovražne socializmu. Prihajajo k nam tudi posamezni kolebljivi, zmeden in oportunistični kimalci iz komunističnih partij in nam govore: »Vi imate stokrat prav, toda sprite interesov enotnosti socialističnega sveta in protimperialističnega gibanja se vi morate pokoriti, morate zavreči načela resnice ter se odrediti enakopravnosti.«

Pošteno progresivne ljudi v svetu morajo taki argumenti prepričati prav o nasprotjem. Ne razbijamo mi enotnosti socialističnega sveta in gibanja, ampak tisti, ki so skrenili s poti socialistične demokracije in tihotajpno v socialistični svet protisocialistične hegemonistične tendence, tisti, ki socializem pretvarjajo v birokratski despotizem. Kajti hegemonizem v zunanji politiki bi bil, nemogoče brez takega birokratskega despotizma v notranji politiki. Moč socializma ni v njegovi formalni enotnosti, ampak v tem, da s svojo prakso lahko prepričuje človeštvo o svojih prednostih pred kapitalističnim svetom in da na ta način ustvarja enotnost progresivnih sil. Da bi pa socialistični svet zares imel tako moč prepričevanja, morajo biti njegovi notranji odnosi zares socialistični in demokratski. Pomirite se z uvajanjem antisocialističnih in antidemokratskih odnosov v socialističnem svetu — pomeni podkopavati moč socializma in slabiti progresivne sile človeštva. Komunistična partija Jugoslavije na čelu svojega junakega ljudstva se ni mogla in ni hotela pomiriti s takim teptanjem socialističnih principov. In zato danes Kominform trolenta proti Jugoslaviji iz vseh svojih jerihonskih trobent, da bi pretrohotala resnico. Toda pri vsem tem je danes vedno več naprednih ljudi v svetu, ki spoznavajo, v čem je resnica. In ko kominformovski klevetniki kriče, da smo mi fašisti, gestapovci, špijoni, tuji agenti itd. — potem tako kriče samo zato, da bi prekriti glas resnice, glas resničnega revolucionarnega socialističnega demokracizma. A prav ta glas doni danes iz ust narodov Jugoslavije, ko branijo svojo pravico, da sami odločajo na svojih tleh in da z drugimi narodi sodelujejo le pod pogoji enakopravnosti.

Drugič pa kriče zaradi tega, da bi prikriji pred svetom dejstvo, da se je dežela, ki trdi za sebe, da je dosledno socialistična, zatekla k sredstvom agresije proti drugi socialistični deželi, kar pomeni, da krši enega najosnovnejših načel socializma, načelo, da socializem za vselej izključuje vojno in vsake vrste agresije kot sredstvo reševanja sporov med socialističnimi narodi.

Prav gotovo torej take hegemonistične tendence na vzhodu ne krepje stvari miru v svetu, pač pa hrabrijjo imperialistične in agresivne elemente na zahodu in samo množe ognjišta nevarnosti novih agresij. Drugo vprašanje pa obstoji v tem, ali je mogoče miren vzporeden obstoj držav različnega družbenega reda, z drugimi besedami, kapitalističnih in socialističnih držav, in celo ekonomsko in drugo mirno sodelovanje med njimi.

Da je mogoče, to nam je že praksa dokazala, kajti od Oktobrske revolucije je minilo že več kot 32 let, in vendar žive ena poleg druge kapitalistične in socialistične države. A da je nujen, o tem nam govori dejstvo, da se socialistična revolucija in socializem v svetu ne razvijata enakomerno. Da napredaj ljudje žele konec kapitalizma, a kapitalisti konec socializma, to je prirodna stvar, zlasti s tem se ni rečeno, da mora med njimi neizogibno priti do vojne. Mi, komunisti smo seveda prepričani, da se kapitalizem neizogibno razvija k svojemu koncu in da je socializem njegov naslednik. Toda kdaj bo prišel ta konec, o tem naj odločijo sami narodi kapitalističnih dežel. Mi gojimo simpatije za vsa resnično napredna, antiimperialistična gibanja v svetu, mislimo pa — in tako sta nam ušla Marx in Lenin — da se socializem nikomur ne da vsiliti, temveč mora biti organski rezultat notranjega razvoja vsake dežele. Tu vsekakor še vedno velja znani izrek francoske revolucije: obojestranih misijonarjev noben narod ne mara.

Če smo torej za mir in proti vsiljevanju socializma drugim narodom, potem moramo priznati neobhodnost mirnega mednarodnega sodelovanja držav različnega družbenega reda. Toda na drugi strani se postavlja vprašanje: ali pa je tudi kapitalistični svet pripravljen v miru živeti poleg socialističnega? Na to vprašanje bomo najlažje odgovorili z drugim vprašanjem, namreč: ali je mogoče danes zložiti vojnouhujske tendence najbolj reakcionarnih in najbolj agresivnih krogov monopolističnega kapitala? Da, mogoče je, kajti proti imperializmu, še celo pa proti vojnouhujski politiki so danes milijoni in milijoni miroljubnih, poštenih ljudi v svetu, ki niso komunisti, toda ki so pripravljeni, boriti se za mir. Toda, ali bo delavsko gibanje, ali bodo sile socializma v svetu sposobne aktivirati te ljudi za borbo proti vojnouhujskim krogom? To je odvisno v največji meri od primera, ki ga bo dal socialistični svet s svojo prakso. Toda kako naj na primer današnja kominformovska politika aktivira miroljubne ljudi v svetu, če ti ljudje vidijo tudi v tako zvanem socialističnem delu sveta, a zlasti na primeru kominformovske akcije proti Jugoslaviji, kako se teptajo principi enakopravnosti med narodi, kako se organizira ekonomska agresija, kako se teptata v blato resnica in poštenje, kako se najostudnejša kleveta in najbolj peklenka laž in provokacija pretvarjajo v »normalno« sredstvo »obračunavanja« v sporu s socialistično deželo, kakršna je Jugoslavija? Zares, včasih se zadi človeku, kakor da Kominform načrtno dela, da bi simbol kompromitiral idejo socializma v očeh antiimperialističnih množic.

Z drugimi besedami, če hočejo sile socializma skrhati antisocialistične agresivne tendence najbolj reakcionarnih vojnouhujskih krogov imperia-

lizma, — a to je mogoče — potem bi njihova politika morala biti taka, da bi pridobivala simpatije miroljubnih ljudi, a ne da jih vznemirja, plaši in meče v naračje reakcije, — kakor se to danes dogaja zaradi kominformovske politike.

V zadnjem času zelo mnogo govore o nujnosti, da bi se našla neka baza za miroljubne odnose med državami socialističnega in kapitalističnega sistema. Ni prav nobenega dvoma, da bi vse človeštvo pozdravilo vsak korak dalje v tej smeri, kajti to bi dejansko bil doprinos miru. Toda bistven je pri tem en pogoj: mir je nedeljiv in zato je za njegovo ohranitev in okrepitev potrebno ustvariti take mednarodne odnose, da bi vsi narodi, a ne samo dve ali tri velesile lahko živel mirno drug poleg drugega, ne glede na njihov družbeni red. Mir mora biti tako med velikimi, kakor med velikimi in malimi, če naj bo res mir, a ne delitev sveta v interesne sfere. Mir mora biti tako v kapitalističnem kakor v socialističnem delu sveta. Da bi se temu cilju vsaj kolikor toliko približali, zato je potrebno pretvoriti OZN v kolikor toliko efikasno orožje borbe za mir, kjer bo manj propagandističnih deklamacij in manj mehaničnega nadglasovanja, a več dejanskih naporov, da se poiščejo sporazumna rešitve. Mi ne precenjujemo vloge OZN v borbi za mir, toda vsekakor smo mnenja, da je ona važno sredstvo te borbe. Te politike se je naša vlada vedno držala in se je bo držala tudi v bodoče.

Naša zunanja politika — to je dosledna politika miru in obrambe naše neodvisnosti. Zvesta tej svoji politiki naša država nikoli ne more postati član kakršnega koli agresivnega bloka. Kot socialistična dežela mi tudi nikoli ne bomo v naši zunanji politiki storili ničesar, kar bi krepilo sile imperalizma, reakcije; nasprotno, storili bomo vse, kar je koristno in kar krepi sile napredka, demokracije in socializma. To ne skrivamo, to izjavljamo pred vsem svetom. Toda prav tako odločno se bomo zoperstavljali hegemonističnim, antisocialističnim in antidemokratskim tendencam informbirojevske politike in vsakemu poskusu, da se našim narodom s pritiskom in nasiljem vsili ta politika. Socialistična Jugoslavija ne more biti nevtralna v sedanjem svetovnem dogajanju, toda ona ne pripada nobenemu bloku in vodi svojo lastno miroljubno, demokratično in socialistično zunanjo politiko, ki je sovražna vsaki in vsem oblikam agresije.

Taka je, tovariši in tovarišice, vsebina zunanje politike naše vlade. — Prepričan sem, da boste 26. marca s svojo voljno krogično potrdili tako zunanjo politiko naše države.

Tovariši in tovarišice! Ne zamerite mi, če sem vas predolgo mučil s temi zunanje političnimi vprašanji. Toda danes je nemogoče govoriti o naših naporih pri vsestranski notranji graditvi, a ne videti tudi zuna-

njepolitičnega pomena teh naporov. Danes je bolj kot kdaj koli prej, a prav posebno še v naši državi, notranja in zunanja politika popolna celota. Ugled nove Jugoslavije v svetu je velik in velike so simpatije, ki jih uživajo narodi Jugoslavije po vsem svetu. A ta ugled in te simpatije so važen faktor v obrambi naše neodvisnosti in čvrstine našega zunanje političnega položaja. Potrebno je, da ta ugled stalno krepimo z vedno novimi uspehi v borbi za socializem, za socialistično demokracijo, za kulturni razcvet in blagostanje naše domovine. A sedaj neposredno je predvsem potrebno, da si izbojujemo čim večjo zmago v bitki za naš petletni plan, kajti ta zmaga bo ne le visoko dvignila mednarodni ugled naše države, ampak bo našo ljudsko državo vsestransko politično in materialno okrepila. S tem bo ta zmaga razbila marsikatero antijugoslovanske špekulacije, utrdila pa neodvisnost narodov Jugoslavije in jim zagotovila mir.

Vidite, tovariši in tovarišice, iz vseh teh razlogov vodstvo Komunistične partije in Osvobodilne fronte ne prihaja sedaj v predvolivni kampanji k vam s praznimi obljubami ali z nadutim hvalisanjem, ampak s tem, da vas ponovno pozove k vašemu čim bolj aktivnemu sodelovanju za izvršitev petletnega plana — te prve in glavne gospodarske osnove za vsestranski napredek in razcvet naše socialistične domovine. Borite se vztrajno in z vsemi silami — vsakdo na svojem delovnem mestu — za čim večje delovne uspehe, za čim hitrejši tempo naše graditve! Naj vas ne strahijo trenutne težave. Veliki naporji morajo dati tudi velike uspehe. Prepričan sem, tovariši in tovarišice, da bo 26. marca Bela Krajina enodušno oddala glas za svojega poslanskega kandidata, našega dragega učitelja in voditelja tovariša Tita in da bo tako ponovno dokazala, da je tudi danes z njim, tako, kakor je bila z njim v času osvobodilne vojne.

Naj živi delovno belokranjsko in vse slovensko ljudstvo!

Naj živi bratska skupnost narodov Jugoslavije!

Naj žive neumorni graditelji socializma in lepše bodočnosti našega delovnega ljudstva, naši delavci in delovni kmetje, uslužbenci, inženirji, tehniki, intelektualni delavci!

Naj živi Osvobodilna fronta — nerazrušljiva zveza našega delovnega ljudstva!

Naj živi organizator naše borbe za socializem — Komunistična partija Jugoslavije s tovarišem Titom na čelu!

Govor je množica večkrat prekinila z vzkliki in odobravanjem. Po govoru je bila prebrana pozdravna resolucija kandidatu črnomeljskega okraja tov. Titu, nakar se je množica ob igranju godb začela razhajati. Mirna in vojska pa sta na trgu še dolgo prepevali in plesali kolo.

Tovariš BORIS KRAIGHER je govoril na predvolivnem zborovanju v Ajdovščini

Ajdovščina, 18. marca. — Že nekaj dni so se volivci prvega goriskega volivnega okraja pripravljali, da bodo v Ajdovščini na zborovanju sprejeli in poslušali svojega kandidata za zvezno skupščino Borisa Kraigherja, člana Politbiroja CK KPS in ministra za notranje zadeve LRS.

Ne samo Titov trg v Ajdovščini, kjer so pripravili oder, trg pa okrasili z zelenjem in zastavami ter parolami, marveč vse mesto je okraшено. Čeprav je bilo zborovanje sklicano za komaj ob 10. uri, so se že kmalu po 15. uri pričeli volivci zbrati na Titovem trgu. Mnogi izmed njih, ki so prihajali na zborovanje, so bili priča velikemu zgodovinskemu dogodku prav na tem trgu 1945. leta, ko so prisostvovali proglasitvi prve slovenske vlade. Volivci, ki so prihajali na zborovanje, so imeli namen, znova iskreno pritruditi, da je naša sedanja pot socialistične graditve pravilna, enotna in nezlomljiva.

Ob pol 16. uri je bil Titov trg že poln volivcev. Prišli so iz daljnih krajev. Postroj so množici dal tudi pionirji odreda »Bajca«, ki so prišli z zastavo. Volivci iz Prvačine so prišli z godbo na pihala. Borci, podoficirji in oficirji JA so prikoralili na trg s transparenti in

so na trgu zaplesali ples. Prispel je ves delovni kolektiv »Primorjac«, med katerimi je bilo tudi 36 udarnikov, ki so bili danes razglašeni.

Medtem ko se je več tisoč volivcev zbralo na zborovanju v Ajdovščini — pa so v bližnji vasi Gradišče bili ostro borbo za zmago. V čast predvolivnega zborovanja so namreč danes dopoldne pričeli elektrificirati vas. 17 ljudi, ki jim je strokovno pomagala tudi JA, je napeljevalo v Gradišče elektriko. Odločili so se, da mora že popoldne v Gradišču svetiti električna luč. Pod Italijo niso mogli vsaj elektrificirati. Vasčani so se sedaj odločili, da bodo to izvedli v počastitev predvolivnega zborovanja.

Nekaj minut pred 16. uro je prišel na Titov trg tovariš Boris Kraigher, ki so ga volivci sprejeli in pozdravili z dolgotrajnim vzklikanjem Partiji in Titu. V njegovem spremstvu so bili sekretar občastnega komiteja za Gorisko Janez Vičnik in člani občastnega komiteja, sekretar goriskega okrajnega komiteja Miha Remec, zastopniki JA in množičnih organizacij.

Govoru, ki ga je imel tovariš Kraigher, so volivci pritrjevali s ploskanjem in vzklikanjem. (Govor bomo objavili v naslednji številki.)

Tovarišica Vida Tomšič med volivci pod Gorjanci

Novo mesto, 18. marca. V četrtak je bila tovarišica Vida Tomšič, članica CK KPJ in predsednica CO AFZ Jugoslavije med svojimi volivci v znani partizanski vasi Guberje na Gorjancih. Pred spomenikom padlih žrtev narodnoosvobodilne vojne sredi vasi so jo pozdravili zastopniki krajevnega ljudskega odbora in množičnih organizacij. Na zborovanju v šoli se je nato zbralo okoli 250 prebivalcev, katerim je tovarišica Tomšičeva govorila o političnem in gospodarskem stanju in naših nalogah v borbi za

socialistično domovino. Po zborovanju je odgovarjala volivcem na razna gospodarska vprašanja. Poudarila je naloge, ki stoje danes pred kraji, ki so se izkazali v NOB, kjer pa so ponekod v zadnjih letih politično delo z množicami zanemarjali.

Včeraj popoldne je govorila tov. Vida Tomšič na predvolivnem zborovanju v novomeški tovarni igrači, zvečer pa je imela množično zborovanje v Uršnih selih.

Važno opozorilo volivcem

1. Volivci voli lahko le v kraju, kjer je vpisan v stalni volivni imenik. Ako se preseli, ali je sicer službeno ali iz drugih razlogov na dan volitev odsoten iz kraja, kjer je vpisan v volivni imenik, mora dobiti pri ljudskem odboru, pri katerem je vpisan v volivni imenik, potrdilo o vpisu v volivni imenik.

Če se preseli v času do volitev in dobi potrdilo pri ljudskem odboru o izbrisu iz volivnega imenika, voli lahko v kraju, kamor se je preselil, na podlagi tega potrdila.

2. Osebe, ki potujejo v inozemstvo, morajo prav tako dvigniti potrdilo o vpisu v volivni imenik pri pristojnem krajevem ljudskem odboru. Na podlagi tega potrdila bodo lahko volile na voliščih, ki se nabajajo pri vseh diplomatskih predstavništvih FLRJ v inozemstvu na dan 26. marca 1950.

3. Opozarjamo vse volivce, ki bodo glasovali na osnovi potrdila, da si ta potrdila takoj dobijo od pristojnih krajevnih ljudskih odborov.

REPUBLIKA VOLIVNA KOMISIJA

Na novih poteh socializma

Govor tovariša Milovana Djilasa na predvolivnem zborovanju beograjskih študentov

Nadaljevanje s 4. strani.

Evropa in severna Amerika, bo to dalo tako kolosalno silo in tak zgle, da nam bodo polcivilizirani narodi sami podali roko, za to bodo poskrbele te same ekonomske potrebe. Skozi katere socialne ali politične faze bodo morale te države tedaj iti, dokler tudi same ne bodo prišle do socialistične organizacije, o tem bi, mislim, lahko danes postavili samo precej nepotrebne hipoteze. Samo eno je nedvomno: zmagovalni proletarij ne more nobenemu tujemu narodu vsiliti nikakršne osrednjenosti, ne da bi s tem izpodkopal svojo lastno zmago. Seveda pa to nikakor ne vključuje obrambnih vojn različne vrste...

Engels nikakor ne misli, da bo »ekonomsko« samo po sebi in neposredno odstranilo vse težave. Ekonomski prekrat bo prebudil vse narode, da bodo podali roko socializmu, toda pri tem so možne tudi revolucije — proti socialistični državi — in vojne. Prilagojevanje politike ekonomiki se bo nujno izvršilo, toda ne takoj in gladko, enostavno povedano, ne neposredno. Kot »nedvomno« postavlja Engels samo eno brezpogojno internacionalistično načelo, ki ga uporabljajo glede na vse tuje narode, t. j. ne samo kolonialne: Vsiljevati jim osrednjenosti bi pomenilo izpodkopati zmago proletariata.

Proletarij ne bo postal svet in imun pred napakami ter slabostmi samo zaradi tega, ker bo izvedel socialno revolucijo. Toda možne napake (sebični interesi — poskušati se uesteti na tuj hrbet) ga bodo nujno dovedle do spoznanja te resnice. Prav danes tudi gre za podobno stanje, ki sta ga teoretično genialno napovedala Engels in Lenin, v katero so mednarodno delavsko gibanje in države, ki stopajo na pot socializma, dovedli »nezmotljive« zmagovalci.

Podrejanje, izkoriščanje in onemogočanje svobodnega socialističnega razvoja v novih socialističnih državah, ki se je spremenilo v sistem odnosov med Sovjetsko vlado ter drugi državami, ni le postavilo na dnevni red vprašanje neodvisnosti držav v socializmu in njihovih medsebojnih odnosov, temveč je prav tako bistveno spremenilo tudi pomen odnosov med Sovjetsko zvezo ter vodilno državo kapitalističnega sveta — ZDA. Prav s tem, da je Sovjetska zveza vsilila in »zakonil« hegemonijo »vodilne sile«, je spremenila pomen spora dveh sistemov ter ga pretvorila iz borbe za rušenje kapitalizma v borbo za razdelitev na kapitalistična in »socialistična« vplivna področja, ozroma — na področja vodilne kapitalistične in »vodilne« socialistične države. Sovjetski voditelji so v praksi postavili problem z drugimi državami in narodi — bodisi pod ameriško ali svoje posposstvo, čeprav kaže ves sodobni razvoj — tako v kapitalizmu kakor tudi v socializmu — tendence k vedno večji neodvisnosti, svobodi in enakopravnosti narodov. Sovjetska vlada in podrejene vlade niso le razvezale voljaško ter gospodarsko zvezo s socialistično državo — Jugoslavijo, temveč so proti njej organizirale gospodarsko blokado in nasilni pritisk, »vstevši tudi grožnje iz vojno, s čimer so bila poceptana vsa leninistična načela o odnosih med socialističnimi državami. Vse to in tako stanje je postavilo za slovenski narod, gotovo pa za tiste v socializmu, problem borbe za obranitev njihove neodvisnosti, problem borbe za enakopravnost, in to v odnosu do ZDA kakor tudi v odnosu do ZSSR.

Toda tako stanje ni le postavilo ta problem, temveč daje hkrati tudi realne domneve, da lahko vsak narod, ki ima dovolj notranjih revolucionarnih sil, ta problem tudi uspešno reši. Naša revolucija, katere nadaljnji razvoj poteka v borbi za socialistično zgraditev, je našla v sebi dovolj notranjih sil, da ni »izbrala« hegemonije, temveč je s samostojno razvoja, s čimer hkrati kaže pot drugim narodom tako v njihovi borbi proti kapitalističnemu imperializmu kakor tudi proti poizkusom upostavitve »socialistične« hegemonije. Sele poznejša zgodovina bo mogla popolnoma oceniti, kakšen pomen ima ta smeli in doslej neznan podvig male in relativno nerazvite države. Doktrinariji in dogmatiki, ki vedno gledajo nazaj in presojaajo življenje po knjigah, zaradi česar tudi niso sposobni, da bi spredelili nove elemente v razvoju, se zmedejo pred vprašanji: kaj je s centrom revolucije, kaj je z glavno silo socializma? Ne vidijo že gotovih zgodovinskih dejstev: bistvene slabitve kapitalizma, pojavov nasprotstev v socializmu in hegemonizma v zunanji politiki ZSSR, kar je spremenilo tudi značaj odnosov med njo in kapitalizmom, novih oblik revolucije in socialistične demokracije itd. Doktrinariji in dogmatiki ne morejo zanikati, da imamo — celo po pravilni in dosledno pojmovani dogmi ter doktrini — prav, toda — toda naše stališče vendar slabi »center« in »glavna sila«, njemu pa je zopet vendar — treba vse podrediti. Kam gre s tako bedno oportunistično logiko socializem? Do kod bo vse to končno prišlo? Razen tega pa »center« in »glavna sila« ne moreta biti tam, kjer so zapustili pozicije marksizma-leninizma, temveč tam, kjer gre razvoj socialistične teorije in prakse naprej. Ne mislim s tem reči, da želimo biti »center« in »glavna sila«, in to ne le zaradi tega, ker je to za nas objektivno nemogoče, temveč ker danes objektivno to ni niti nujno: danes ni samo ena socialistična država, in — torej — morejo biti vse skupaj ali posamezne — oziroma socialistični odnosi med njimi bi tudi morali biti — in edino morejo biti — resnični center ter glavna sila za narode in gibanja, ki se trgajo iz kapitalističnega suženjstva. Bistvo stvari je torej v doslednem čvanju ter razvijanju marksistične teorije in prakse, ne pa v mehaničnem obravnavanju »centra« in »glavne sile« po številu in materialni moči te ali one države, tega ali onega gibanja. V tem pogledu ni nikakršnega dvoma, da sta naša Partija in naša država pionirja borbe, tako za nove v resnici socialistične odnose med narodi ter državami, kakor tudi za dosledno uporabo marksistično-leninističnega nauka o vlogi države in socializmu, o krepljivi in razvijanju socialistične demokracije, ki je edino mogoče z vsestranskim sproščanjem iniciative močje oziroma — s stalnim vedno širšim ter pogumnejšim pritegovanjem močje k vodstvu države in gospodarstva, z uresničevanjem načel samouprave ljudstva.

Borba za socialistično zgraditev dobiva pri nas vedno bolj prav ta pomen. Toda nujno je morala dobiti — zaradi okolištin, o katerih sem govoril — tudi pomen borbe za narodno neodvisnost.

Številni napredni ljudje na svetu, ki mislijo tradicionalno, da mora vsaka majhna država imeti pokrovitelja, in ne vidijo novih momentov v mednarodnem razvoju kot celoti, posebej pa v razvoju naše revolucije, nikakor ne morejo raz-

sumeti, kako se Jugoslavija more obdržati. Ni potrebe, da bi o njih govorili, kajti prav zgodovinski razvoj jim bo pokazal in potrdil pravilnost naših postavk. Toliko prej pa je treba odgovoriti tistim, ki se »boje«, da bomo konec koncev vendar morali — kot se to navadno reče — oditi na Zapad — t. j. vrniti se v kapitalizem. Mar se to more zgoditi? Ne, ne more. Naša revolucija je našla v sebi ne le silo, da je vrgla buržoazijo in krepko stopila na pot socialistične graditve, temveč tudi to, da se je uprla sovjetskemu hegemonizmu in začela borbo za nadaljnji razvoj socializma. Narava našega notranjega gospodarskega in družbenega reda ne dovoljuje nikakršnega povratka v kapitalizem. Korakali bomo samo naprej — k nadaljnji socialistični graditvi. Dokler bo utripalo revolucionarno srce v naših delovnih ljudeh, dokler jih bo vodila naša revolucionarna Partija, ne bo mogel tega nihče izvesti. Tega tudi nihče od zgoraj ne bo poizkušal, kajti prav to in prav takšno ljudstvo, prav to in prav tako Partijo vodijo in so tudi iz nje zrasi tovariši Tito ter vodilni tovariši. In dokler bo utripalo Titovo junasko srce, dokler bo utripalo srce njegovih tovarišev iz časov borbe za zgraditev Partije, iz časov osvobodilne borbe in revolucije, dokler bo utripalo srce milijonov horec za ljudsko oblast in socialistično zgraditev, dokler bo utripalo srce novih rodov, ki se vzgajajo kot svobodni ljudje naše izmučene in slavne domovine — se bodo naši pobrateni, svobodni in enakopravni narodi, naša domovina Federativna ljudska republika Jugoslavija, razvijali samo kot svobodna in neodvisna socialistična država.

Tovariši in tovarišice!

Nekje v začetku sem vam obljubil, da bom govoril tudi o socialistični graditvi pri nas. Tu in tam sem nekaj rekel. Mislim, da vam ni treba govoriti o velikanskih uspehih in pomembnih težavah in slabostih, ki jih odkriva desedajna borba za to zgraditev, kajti tako prvo kakor tudi drugo poznate iz govorov naših voditeljev, pa tudi iz osebnih izkušenj. Toda mislim, da bi bilo treba opozoriti na neko posebno vprašanje. Pri tem se naslanjam na misel tov. Tita, ki je izrekel v svojem govoru v Splitu, namreč: da niso glavno stroji, temveč ljudje, in zares, čeprav zahteva borba za socialistično zgraditev zgraditev moderne tehnike, oziroma je taka tehnika v določenem smislu celo pogoj za to zgraditev, moramo vedeti, da tehnika sama po sebi ni glavno v socializmu, temveč da so glavno družbeni odnosi. Če socialistična demokracija ne nastane v svojem razvoju in v svoji borbi proti buržoazni reakciji ter birokraciji, če je iniciativa močje sproščena, tedaj bodo lahko svobodni ljudje — ne glede na vse težave — ustvarili tehniko in omogočili njen nadaljnji razvoj.

Vprašanje ljudi, t. j. vprašanje iniciative močje in razvoja socialistične demokracije mora biti po mojem mnenju glavno vprašanje v borbi za našo socialistično zgraditev. Spoznavanja, kakšen smisel ima to vprašanje za vas in drugo ljudsko inteligenco, je posebnega pomena prav zaradi tega, ker so številni intelektualci zaradi zatiralne razdelitve dela na duševno in fizično, podedovane že iz kapitalizma, in nujno zaradi tehnične in druge zaostalosti, nagnjeni, da ne sprevidijo njegovega pomena v borbi za novo družbo. Trdi se — in to popolnoma upravičeno, da inteligenca ni in ne more biti poseben družbeni sloj in da le »služi« določenemu razredu. Toda to ni treba, da bi bil zakon tudi za novo socialistično inteligenco, prav gotovo za našo, ki se v

Kandidat za Svet narodov sekretar LM Slovenije Janez Hočevar

Je govoril na mladinskem volivnem zborovanju v Litostroju

Osvobodilna fronta Slovenije je kandidirala za poslana v Svet narodov tudi sekretarja CK LMS tovariša Janeza Hočevarja. Tovariš Hočevar je bil rojen leta 1922 v Velikih Laščah. Že v rani mladosti je izgubil očeta, ki je zapustil številno družino. Na klasični gimnaziji v Ljubljani se je kmalu vključil v napredno mladinsko gibanje, med drugim je skrbel tudi za razširjanje »Slovenske mladine« in »Srednješolca«. Leta 1939 je postal član SKOJ-a, leta 1940 pa kandidat Komunistične partije. Zaradi svoje prepričanosti je bil že od četrtega razreda gimnazije slabo zapisan pri katehetih in nekaterih profesorjih. Da jim ne bi »kvaril« mladine, so se ga hoteli na vsak način znebiti, zato so iskali najmanjšega povoda. Ker pa se je tov. Hočevar dobro učil, tega niso mogli najti. Do okupacije je končal 7 razredov gimnazije.

Prve mesece po okupaciji je bil sekretar mladine v domačem kraju in je sodeloval pri prvih sabotažnih in propagandnih akcijah. Postal je član Komunistične partije. Jeseni 1941 je odšel v partizansko enoto na Travnici gori, kmalu pa je zopet delal na terenu okoli Velikih Lašč. Ko je šel po nalogu v Ljubljano, so ga Italijani v avtomobilu aretirali. Na Turjak in v Ljubljani, kjer je bil zaprt, so Italijani s pretepanjem hoteli izsiliti iz njega razna priznanja. Ker pa Hočevar ni klonil in mu niso mogli ničesar dokazati, so ga poslali v taborišče Ustica, pozneje pa v Renicci, kjer je delal v odбору partije in skolejcev. Po kapitulaciji Italije je šel na Primorsko, bil sekretar mladine pivškega okrožja, sekretar okrožnega komiteja SKOJ-a in inštruktor v drugi brigadi VDV.

Med vojno je izgubil še svojo mater, ki je postala žrtev »rune roket«, njegov najmlajši brat pa je padel, zadet od ustaške krogle.

Po osvoboditvi je vrnil tov. Janez Hočevar razne dolžnosti na pokrajinskem komiteju SKOJ-a za Slovenijo. IV. kongres LMS pa ga je izvolil za sekretarja CK LMS.

Tovariš Hočevar izkoristi vsak prosti čas, da obišče mladino v osnovnih organizacijah, da se spozna z njenim življenjem, njenimi željami, da pomaga odstranjevati suhoparne šablone, po katerih se še marsikje razvija delo v mladi

dinski organizaciji in jih nadomesti s vedrim, vsebinsko bogatim življenjem.

Tako je tovariš Janez Hočevar v četrtek obiskal mladino v Litostroju, kjer je govoril na velikem mladinskem zborovanju. Najprej je naglasil razliko med predvojnimi življenjem mladine, ko so vladajoči krogi odpirali mladino od javnega življenja, ker so se bali njene revolucionarnosti, in današnjim, ko se mladina vedno bolj vključuje v politično, gospodarsko in kulturno življenje.

Tov. Hočevar se je v svojem govoru dalj časa zadržal ob uspehih in pridobitvah mladine v Sloveniji. Brezposelnost, izseljevanje in druge značilnosti kapitalističnega sistema v stari Jugoslaviji, so danes likvidirane. Pred vojno je bilo v Sloveniji okoli 40.000 hlapcev in dekel, z visokimi laskami in šolnami so bila rešena mladnja zaprti vrata v šole in univerze. Danes pa jim je omogočena vsestranska izobrazba, strokovni razvoj in sodelovanje v organih ljudske oblasti. Izboljšanje položaja mladine se kaže v ogromnem številu raznih šol, internatov in dijakov v njih. 84,8% dijakov srednjih strokovnih šol in učiteljskih prejema štipendije. 3320 študentov dobiva štipendije v znesku 6.762.000 dinarjev. 12.000 kmečke mladine si širi obzorje v izobraževalnih tečajih. Visoko je tudi poraslo število in naklada mladinskih knjig, časopisov in revij. Pred vojno se je v avto-moto in aeroklubih zabavalo okrog 200 sinov in hčera bogatejših meščanov, danes pa je v organizacijah Ljudske tehnike vključeno 25.000 mladincev in mladink.

Potem ka je še govoril o sodelovanju slovenske mladine na mnogih delovnih akcijah ter povedal, da dela v Sloveniji 15.660 mladincev in mladink v proizvodnih brigadah, je posebno poudaril skrb naše Partije za pravilno vzgojo mladine, ki je prišla posebno do izraza v sklepih III. plenuma CK KPJ in IV. plenuma CK KPS. Nakazal je naloge mladinske organizacije v zvezi s temi sklepi. Tov. Hočevar je dejal: »Vzgojiti moramo zdravega, pogumnega človeka, ki ne bo imel modeliranih misli, široko razgledanega, brezmerno predanega svojemu delu, ki bo imel domovino, človeka, ki ga bodo krasile moralne vrednote, poštenost, iskrenost, tovarištvo, spoštovanje staršev, pravilni odnos do drugih narodov, skrajna — človeka s komunistično moralno. Kajti človek je največja dragocnost v socialistični državi.«

celoti vzeto, nesebično zavzema prav za tako smer razvoja pri nas, o kakršni sem govoril. Beseda je o novi — novi po zavesti — inteligenci, ne pa o tisti, ki zares služi našemu delavskemu razredu in delovnim množicam v njihovi borbi za socialistično zgraditev, ne glede na to, da je mogoče takega ali drugačnega prepričanja. Ta nova inteligenca, ki nastaja in že obstaja, mora vedeti, da je del delovnega ljudstva, ki se bori za svoje boljše življenje in za novo družbo ter mora kot taka tudi nastopati do nje. To pomeni, da se mora zavestno boriti proti gluhemu birokratičnemu ukazovanju ljudstvu, proti tistemu, pravi ljudski inteligenci tujemu stališču, da je intelektualec nekaj drugega, boljšega, nadarjenjšega od preprostega delovnega človeka. V novih družbenih odnosih se mora intelektualec počutiti kot navaden človek iz množice, ki vdanu in zavestno opravlja delo, ki ga mu je ljudstvo zaupalo. Vedeti mora, da danes opravlja »izjemno« delo zaradi tega, ker je kapitalizem ustvaril razliko — ki jo mora socializem časno od njega podedovati — med njim ter navadnim preprostim človekom, zaradi tega, ker kapitalizem zgodovinsko ni

bil pa tudi ni mogel biti sposoben dati temu zadnjemu možnost, da bi se v delu posluževal takega »privilegija«, kar mu bo komunistem zagotovili in tako uničili tudi vse privilegije ter razlike med ljudmi. In samo tak intelektualci, taki običajni, preprosti ljudje, ki se počutijo kot del ljudstva, kot preprosti navaden človek morejo tudi razvijati svojo nadarjenost ter se pogumno tako kot drugi svobodni delovni ljudje lotevati novih problemov — tako na teoretičnem kakor tudi praktičnem, znanstvenem in tehničnem področju.

Niti za hip ni treba dvomiti, da boste vi kakor tudi druga inteligenca razumeli, kakšno je bistvo nove vloge nove inteligence. Drugače ne more niti biti, kajti naši novi družbeni odnosi, ki so nastali in nastajajo, dopuščajo hkrati vse domneve, da bo inteligenca del — dete ljudstva, ki se bori za nesluteno pošteno vrednostjo in junaštvom ter na razvalinah stare družbe že gradi svoj novi socialistični dom svobodnih ljudi in narodov.

Naj živi naša ljudska inteligenca, ki pod vodstvom Partije in tov. Tita pogumno koraka po novih poteh borbe za socialistično zgraditev, za vsestranski razcvet, svobodo in neodvisnost naše domovine.

DAN PARIŠKE KOMUNE

»Spomin na borbe Komune slave ne le francoski delavci, marveč tudi proletarij vsega sveta. Komuna se namreč ni borila za nekakšno lokalno ali ozko nacionalno nalogo, marveč za osvoboditev vsega delovnega človeštva, vseh ponižanih in razslajenih. Kot prvobornik za socialno revolucijo si je Komuna pridobila simpatije povsod, kjer proletarij trpi in se bori. Slika njenega življenja in smrti, nastop delavske vlade, ki je osvobodila in dobra dva meseca držala v rokah glavno mesto sveta, prizor herojske borbe proletariata in njegove trpljenje po porazu — vse to je dvignilo duha milijonov delavcev, zardamilo njihove nade in pridobilo njihove simpatije za socializem. Lenin.

Razglasitev Komune

Teden, ki se je začel z udarcem proti Parizu, se je končal z zmago Pariza. Njegov dan ga je čedalje bolj utrjeval v njegovih delih. Pariz-Komuna je znova postal glavno mesto, znova je postal ljudski voditelj. Desetih po letu 1789. so delavci vrnili Francijo na pravo pot. Pruski bajonet je našel našo deželo tako, kakršno je napravilo osemdeset let buržoaznega vladanja. Guliverja, presušenega na milost in nemilost pritlikavcem, Pariz je prišel, presekal tlečere vrvice, ki so ga priklopale na zemljo, vrnil življenje njegovim otrplim udom in rekel: »Vsak del naroda naj ima v kalli življenje celotnega naroda.« Enotnost čebelnjaka. ne pa kasarna. Organska celica francoske republike je občestvo, Komuna. Ljudje, ki se niso poznali, so pristo-

pali drug k drugemu, bratje po isti volji, po isti ljubezni.

Nedelja, 26. marca, je bila dan preboda. Pariz je dihal, kot da se je iztrgal iz teme ali velike nevarnosti.

Predmestja so z veseljem sprejela demokratske volivne zakone, ki jih je predložil Centralni komite. Nekateri volivci so defilirali z glasovnicami za klubki, glasovalo se je poimensko. Tudi buržoazija je glasovala.

To je bilo odkritosrečno glasovanje svobodnega naroda. Pred dvoranami ni bilo ne policije, ne spletke. »Volitve« se bodo danes vršile brez svobode, je brzojavil g. Thiers. Svoboda pa je bila tako absolutna, da je bilo izvoljenih mnogo nasprotnikov Centralnega komiteja, da pa so zopet drugi dobili zelo malo glasov. Louis Blanqui je dobil pet tisoč šest sto glasov, Vautrin pet tisoč eto tri in petdeset glasov, pri tem pa ni bilo nobenega protestiranja.

Samo Versailles ni nehal preklinjati. G. Thiers je rekel z govorniškega odra: »Ne, Francija ne bo dovolila, da bi v njenih nedrjih zmagali reveži, ki bi jo radi preplavili s krvjo.«

Drugi dan je prišlo 200.000 revežev na magistrat, da bi ustoličili svoje izvoljence. Bataljoni, pred katerimi so korakali bobnarji s frigitjekiimi kapami na zastavnem drogu, z rdečimi trakovi na puškah, vojakji, topničarji in mornarji, ki so ostali zvesti Parizu, so prišli po vseh ulicah na Trg Grève, nalik dotokom velikanske reke. Sredi magistrata, pred njegovim glavnim vhodom je bila postavljena velika tribuna. Nad njo se je dvigal kip Republike, okrašen z rdečo zastavo in z rdečimi litorskimi svečnjaki. S stolpa in fasade so visele velikanske rdeče zastave in vibrale v vetru, ter tako pošiljale pozdrav Franciji. Bajoneti starih bataljонов so se leskotali na soncu pred magistratom. Tisti, ki niso imeli več prostora na

trgu, so se postrojili po nabrežjih, v ulici Rivoli, na bulvarju Sebastopol. Pred tribuno zbrane zastave, večina rdeče, le nekaj trobojne med njimi, vse okrašene z rdečimi trakovi, simbolično prikazujejo, da je prevzelo oblast ljudstvo. Ta čas, ko zavzemanje bataljoni svoja mesta, se razlega pesem, vojaške godbe igrajo »Marseljezo« in »Chant du départ«, trobente done, na nabrežju grmi top Komune iz dvaindevetdesetega.

Hrup se poleže, vsi prisluhnejo. Na tribuni se pojavijo člani Centralnega komiteja in Komune, okrašeni z rdečimi trakovi. Ranvier: »Centralni komite izroča oblast Komuni. Državljanji, moja

aroe je prepolno radosti, da bi moglo govoriti. Dovolite mi samo poudariti slavo pariškega ljudstva kot veliki zgle, ki ga je dalo svetu.« Član Centralnega komiteja Bourse, brat tistega dečka, ki je bil enainpetdesetega ubit v ulici Ticton (otroka sta zadeli dve krogli v glavo), bere imena izvoljenih. Bobni ropotajo. Vojaške godbe igrajo, dve sto tisoč glasov prepeva »Marseljezo«, drugih govorov nočejo. Ranvierju se komaj poruča, da v trenutku zatija spregovori: »V imenu ljudstva, Komuna je razglašena!«

Brunell je zelo spretno vodil mimobod, tako da so četa, ki so stale izvan

trga, lahko šle mimo in pozdravile Komuno. Pred kipom Republike so se zastave eklanjale, oficirji so pozdravljali s sabljami, vojaki so dvigali puške, zadnje vrste so šle mimo šele okrog sedmih.

Agenti g. Thiersa so se vrnili veli iz sebe: »Tu je bil res ves Pariz!« Centralni komite je lahko vzkliknil v navdušenih hvaležnosti: »Pariz je danes odprl knjigo zgodovine na beli strani in vpisal svoje mogočno ime... Vohuni Versaillesa, ki nas zasledujejo, naj s poroče svojim gospodarjem, kako odmevajo glasovi iz prei vsega naroda. Ti vohuni naj nas slikajo s sliko veličanstva prizora ljudstva, ki je zopet postalo suvereno.«

Ob tej svetlobi bi spregledali tudi slepi. Dve sto sedemdeset tisoč volivcev, dve eto sedemdeset tisoč ljudi, ki poznajo samo en vzklik, to ni noben tajni komite, to ni peščica puntarjev in banditov, kakor se je govorilo že celih deset dni. To je velikanska sila v službi določene ideje: mesta neodvisnosti. To je neprecenljiva sila v tem trenutku splošne onemoglosti, tako dragocena stvar, kakor ob brodelomu rešeni kompas, a pomočjo katerega se rešujejo tisti, ki so ostali živi.

To je edinstven trenutek v naši zgodovini. Znova se je rodila enotnost naše zore, leti plamen ogreva naše duše, priključuje malo buržoazijo k proletariatu, mehča srednjo buržoazijo. V takih trenutkih se ljudstvo lahko prekalil.

Opomba. 18. marca je preteklo 79 let, odkar so revolucionarni delavci v Parizu v neverjetno težki situaciji osvobodili oblast. V ta namen smo objavili »skrajšani odlomek iz znane Lisagarove knjige »Zgodovina pariške komune«, knjige, o kateri je večkrat pisal Marx v raznih spisih, ko je je pripočel na nemški prevod. Naš odlomek je priredjen po hrvaški izdaji iz leta 1946. Thiers je bil predsednik reakcionarne vlade, ki je v času Pariške komune stoloval v Versaillesu pri Parizu, odkoder je vodila divje propagando proti njej in sklopala kompromise s Prusi, ki so Pariz obklopi. Blanqui je bil voditelj, ki je nameraval priti na oblast samo s pomočjo zarote množičevih revolucionarjev. Vautrin je bil predsednik občine. Oba ata pri volitvah dobila zelo malo glasov. — Ranvier, Brunelle in drugi so bili člani Centralnega komiteja, odnosno komuna.

Naskok na grič Montmartre v Parizu, kjer so se pariški revolucionarji l. 1871 polastili znamenitih topov in kjer so prvič v zgodovini človeštva postavili revolucionarno proletarsko oblast. (Slika M. Denis-Des rocha)

V Kopru je bila skupščina Slovensko-hrvatske prosvetne zveze

Koper, 18. marca. — V Kopru, jugo-slovanški conl STO-ja, je bila skupščina Slovensko-hrvatske prosvetne zveze za koprski okraj. Na skupščini so bili poleg številnih delegatov navzoči tudi predsednik Slovensko-hrvatske prosvetne zveze dr. Andrej Budal in predstavniki centrov italijanske kulture. O delu Zveze je poročal tajnik Slovensko-hrvatske prosvetne zveze za koprski okraj Velikonja.

Navedel je delovne uspehe Slovensko-hrvatske prosvetne zveze in naglasil, da se je število kulturno-prosvetnih društev v koprskem okraju povečalo od sedmih, kolikor jih je bilo leta 1945., na 33. V teh društvih je včlanjenih več kot 3300 članov. Pomemben uspeh je bil dosežen tudi v borbi za nepismenostjo. Na številnih analfabetskih tečajih so bili zajeti skoraj vsi nepismeni. Velika aktivnost zveze se kaže tudi v tem, da je bilo organizirano 29 knjižnic z več kot 5000 knjigami.

Zveza je poleg tega organizirala razna predavanja in strokovne tečaje. Slovensko-hrvatska prosvetna zveza pa je lani ustanovila tudi večje število folklornih skupin, pevskih zborov in diletantskih gledaliških skupin.

Po referatu Velikonje se je razvila diskusija, ki se je je udeležilo veliko število navzočih delegatov. Nato pa so bili izvoljeni novi člani odbora Slovensko-hrvatske prosvetne zveze za koprski okraj. Na koncu je skupščina soglasno sprejela program kulturno-prosvetnega dela za leto 1950, ki določa med drugim, da se morajo sedanja društva utrditi in razširiti in ustanoviti sindikalne umetniške skupine v Kopru, Izoli in Sitjoli. Ustanoviti pa je treba tudi mladinska kulturno-umetniška društva v Kopru, Piranu in Portorožu, v letu 1950 docela rešiti problem nepismenosti v vsej coni in takoj pričeti z organiziranjem novega kulturno-prosvetnega festivala cone.

Vaša dežela je polna življenjske sile

Je izjavila V. Taylor, znana britanska sindikalna delavka

Ljubljana, 18. marca. — V četrtek zvečer so odpotovale iz naše dežele v London tri znane britanske sindikalne delavke: Laura Brett, E. Norris in V. Taylor, ki so 14 dni bivala v Jugoslaviji kot gosti Centralnega odbora AFZ. Med svojim bivanjem v Jugoslaviji so obiskale Beograd, Novi Sad, Zagreb in Ljubljano. Posebno so se zanimale za sindikalna vprašanja in vprašanje zaščite matere in otroka. Taylor, ki dela že več kot 10 let v tovarni in ki dobro pozna delovne pogoje v tekstilni tovarni, se je zelo ugodno izrazila o ureditvi moderne tovarne »Inteksa«, ki jo je obiskala. Pred svojim odhodom iz Ljubljane so izrazile navdušenje nad vsem, kar so videli pri nas in obljubile, da bodo široko ljudske množice v Angliji o vsem informirale. Laura Brett, predsednica ženske za-

drušne zveze (Women's Cooperative Guilds), ki šteje 65.000 članic, je izjavila, da so napravile manj poseben vtis nove bolnišnice, dežje klinike in druge ustanove socialnega zavarovanja, ki ustrezajo vsem sodobnim zahtevam. Taylor, urednica mesečnega sindikalnega lista »Citizen« pa je med drugim izjavila: »Vaša dežela je mlada in polna življenjske sile. Vaša borba za neodvisnost in enakopravnost nudi svetu velik zgled.«

POLJSKO-BELGIJSKI TRGOVINSKI SPORAZUM

Varšava, 18. marca. Kakor poroča PAP, je bil v Varšavi parafiran sporazum o plačilih in izmenjavi blaga med Belgijo in Poljsko. Sporazum določa obojestransko blagovno izmenjavo za dobo enega leta v vrednosti 1.300.000.000 belgijskih frankov.

Protestne stavke v Belgiji proti mahinacijam bivšega kralja Leopolda

Bruselj, 18. marca (Tanjug). Močan stavkovni val je zajel Belgijo iz protesta zaradi izjave bivšega kralja Leopolda III. o izidu referenduma. Leopold je namreč tolačil njegov izid kot željo ljudstva, da se vrne na prestol. Stavke so zlasti zajele okrožja Liège, Charleroi in Mons — industrijska središča Valonske (francoskih delov Belgije), ki so se z veliko večino izjavila proti kraljevemu povratku.

Kakor javlja agencija France Presse, so v okrožju Charleroi stopili v splošno stavko vsi železniški delavci, tramvajski uslužbenci in delavci električne centrale. V stavko je stopilo več kot 5000 delavcev dveh velikih topilnic in delavci iz 21 rudnikov, delavci v drugih 19 rudnikih pa delajo samo deloma.

V okrožju Liège so razglasili splošno 24-urno stavko vseh kovinskih delavcev. Razen tega stavkajo tudi delavci iz 15 rudnikov od 19 rudnikov. V okrožju Mons stavkajo delavci iz 25 od skupnih 28 rudnikov.

Belgijska Generalna konfederacija dela, v kateri dominira socialistična stranka, je sporočila, da so stavke neuradne in da so se spontano razširile iz protesta zaradi namere kralja Leopolda, da se vrne na prestol.

V ZAPADNI NEMCIJI BODO LAHKO NEOVIRANO USTANAVLJALI POLITIČNE STRANKE

Bonn, 18. marca. Kakor poroča agencija France Presse, je bila v Peterburgu pri Bonnu seja sveta Zvezniške visoke komisije, na kateri so po obravnavanju ukrepov vojaške varnosti zvezniških vojaških okupacijskih sil sklenili odobriti ustanovitev nemških političnih strank in združenj nepolitičnega značaja brez odobritve okupacijskih sil.

S tem je bil tudi v britanski in francoski okupacijski coni Nemčije razveljavljen sedanji zakon zvezniških okupacijskih uprav o obvezni prijavi za ustanovitev političnih strank in združenj. V ameriški okupacijski coni je bil ta zakon že prej odpravljen.

NOVA FINSKA VLADA

Beograd, 18. marca. Agencija France Presse poroča, da je dr. Heikonen, predsednik finskega parlamenta in šef agrarne stranke, sestavljal danes novo finsko vlado. V vlado je stopilo deset predstavnikov agrarne stranke, dva predstavnika liberalne stranke, kakor tudi trije predstavniki stranke švedske narodne manjšine na Finskem. Dr. Heikonen bo poleg predsedstva vlade obdržal tudi listnico za notranje zadeve.

VOLVNI IZID V GRČIJI

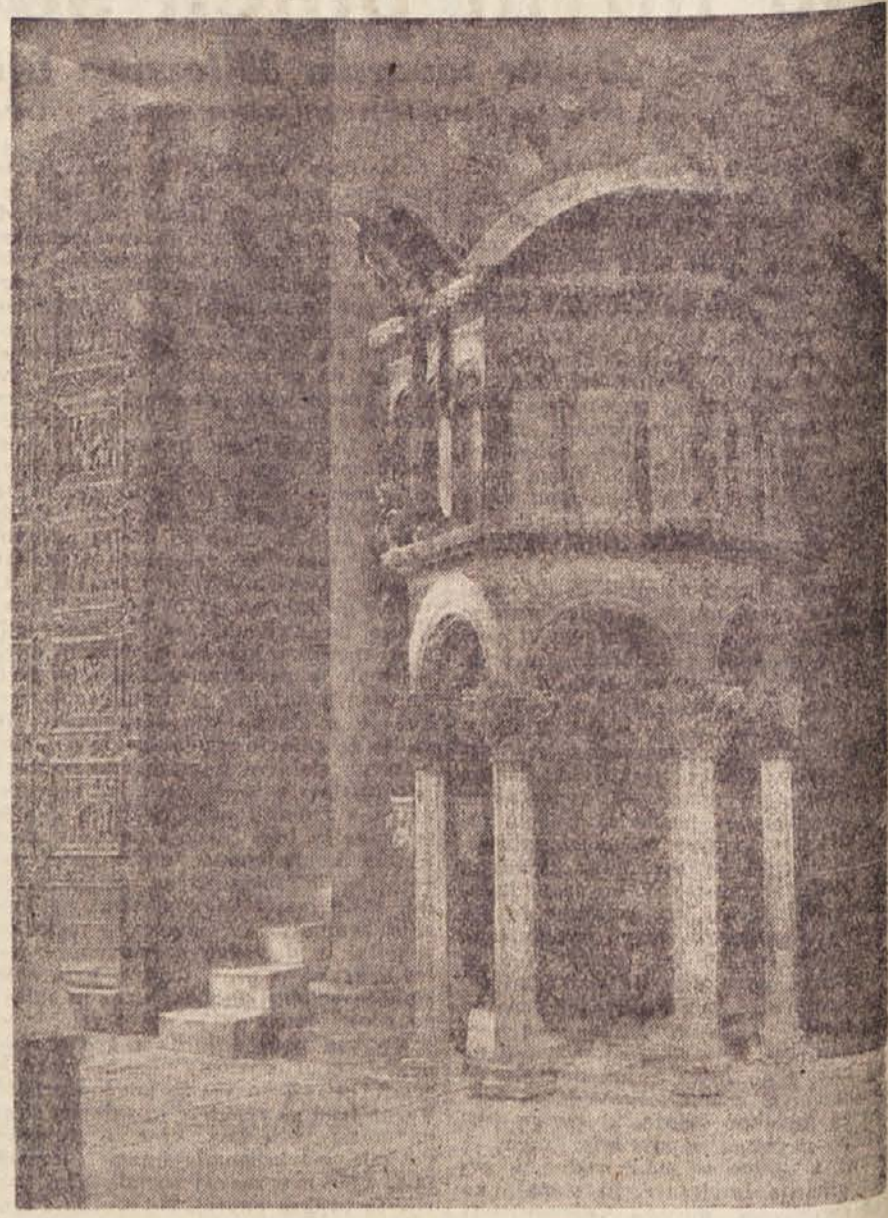
Beograd, 17. marca. Agencija France Presse prinaša uradno sporočilo grškega ministertva za notranje zadeve o dokončni razdelitvi mandatov po splošnih volitvah za parlament. Po tem sporočilu je 250 poslanskih mandatov takole razdeljeno: populisti 61, liberali 53, nacionalna progresivna unija 45, Papandreouova stranka 35, Demokratična fronta 22, Metaxasova skupina 16, Zervasovi nacionalisti 7, Kanelopousova stranka 7, agrarci 3 in Markesini 1.

V ZDA SO ODKRILI ZBIRKO PSALTERJEV

Washington, 18. marca. United Press poroča, da je ameriški zunanji ministertvo sporočilo, da so v ZDA našli zbirko psalterjev, natisnjeno samo leto dni po prvi Gutenbergovi bibliji. Ta knjiga je bila natisnjena v Mainz u v barvnem tisku.

Poročilo zunanjega ministertva poudarja, da cenijo sedanjo vrednost te knjige na 250.000 dolarjev.

OB RAZSTAVI NAŠE SREDNJEVEŠKE UMETNOSTI V PARIZU

Pred desetimi dnevi je bila, kakor smo že poročali, v Parizu odprta razstava naše srednjeveške umetnosti. Ta razstava je sijajna afirmacija bogate kulturne preteklosti naših narodov, ki je v svetu tako malo znana. Razstava je prirejena v palači Chaillois, ki je ena najlepših in najlepših v Parizu in kjer so nameščeni znameniti pariški muzeji, kakor n. pr. »Muzej morarstva«, »Muzej človeka« (Muzej človeških ras in njih umetnosti), Muzej francoskega srednjeveškega etnografskega slikarstva itd. Tu je dobila prostore tudi naša razstava, ki zavzema 14 dvoran in ki predstavlja za mnoge francoske in druge umetnostne zgodovinarje pravo senzacijo. Pariški napredni tisk (razen parizijskega, ki molči), je z velikim zanimanjem spremljal že priprave za razstavo in je že pred in tembolj po otvoritvi objavil mnoge članke in povojljne ocene omenjene razstave. Tako piše n. pr. Jean Bourret v tedniku »L'Art« (ki ga med drugim ureja tudi Jean Casson), da je epoha romaničnega dela Evropi lažno predstavo o balkanskih narodih, ki da so živeli divje in barbaro življenje, usmerjeno bolj na vojno kot na umetnost. Članek ima naslov »Jugoslavija med vzhodom in zapadom« in s slikami zavzema celo stran lista. Bourret pobija mišljenje o balkanskih narodih in med drugim pravi, da je jugoslovanska umetnost bila vedno globoka umetnost, premišljena in ne primitivno jecljanje, ki je včasih spremljalo druge civilizacije. Avtor poudarja nadalje originalnost te umetnosti in njen realizem. Posebno pozornost vzbujajo bogomilski spomeniki, katerih odlični v mavcu so nameščeni v srednji dvorani. Tudi drugi listi (n. pr. Les nouvelles Litteraires) so že prinesli izčrpane članke. — Naša slika predstavlja priznico in portal iz katedrale v Splitu (13. stoletje). Portal je monumentalno delo Andrije Buvina iz l. 1314 in predstavlja prizore iz Kristusovega življenja, ki so velike umetniške vrednosti.

All se razmere v šoli na Planini res ne dajo urediti?

Pretekli teden je bil v Celju občini zbor okrajne podružnice sindikata prosvetnih delavcev, na katerem je bilo okrog 500 prosvetnih delavcev iz Celja in okolice. Občnemu zboru so prisostvovali tudi: predsednik občinskega LO in član Politburoja CK KPS tov. Janez Hribar, poverjenik za prosveto pri LO tovariš Ostanek, predsednik republiškega odbora prosvetnih delavcev tov. Zorn in drugi.

V obširnih referatih so posamezni člani prikazali svoje delo od ustanovitve okrajne podružnice do danes. Zelo zanimivo je poročala predsednica odbora tov. Glušková, ki se je dotaknila nekaterih res perečih problemov šolstva v Celju in okolici. Tako je vse začudilo poročilo o nezdravih razmerah, ki že dalj časa vladajo v osnovni šoli na Planini.

Pretekli teden je bil v Celju občini zbor okrajne podružnice sindikata prosvetnih delavcev, na katerem je bilo okrog 500 prosvetnih delavcev iz Celja in okolice. Občnemu zboru so prisostvovali tudi: predsednik občinskega LO in član Politburoja CK KPS tov. Janez Hribar, poverjenik za prosveto pri LO tovariš Ostanek, predsednik republiškega odbora prosvetnih delavcev tov. Zorn in drugi.

V obširnih referatih so posamezni člani prikazali svoje delo od ustanovitve okrajne podružnice do danes. Zelo zanimivo je poročala predsednica odbora tov. Glušková, ki se je dotaknila nekaterih res perečih problemov šolstva v Celju in okolici. Tako je vse začudilo poročilo o nezdravih razmerah, ki že dalj časa vladajo v osnovni šoli na Planini.

Velike pomanjkljivosti so tudi pri preskrbi učiteljstva s kurjavo. Značilno je zlasti to, da dobivajo posamezna upraviteljsva nakazana drva v zelo oddaljenih krajih, čeprav bi se to lahko posebnimi komisijske in intervencijam poverjeničstva za prosveto pri OLO Celje-okolica za NM ne izseli iz šolskega posloplja.

Zanimivo je bilo tudi poročilo tovariša Rebernika o zaposlitvi prosvetnih delavcev. Iz njega je bilo razvidno, da delajo prosvetni delavci v Celju in okolici tudi čez 12 ur dnevno pri šolskem in izvenšolskem delu. Niš manj pomembni nista bili poročili tovarišev Roša in Orla.

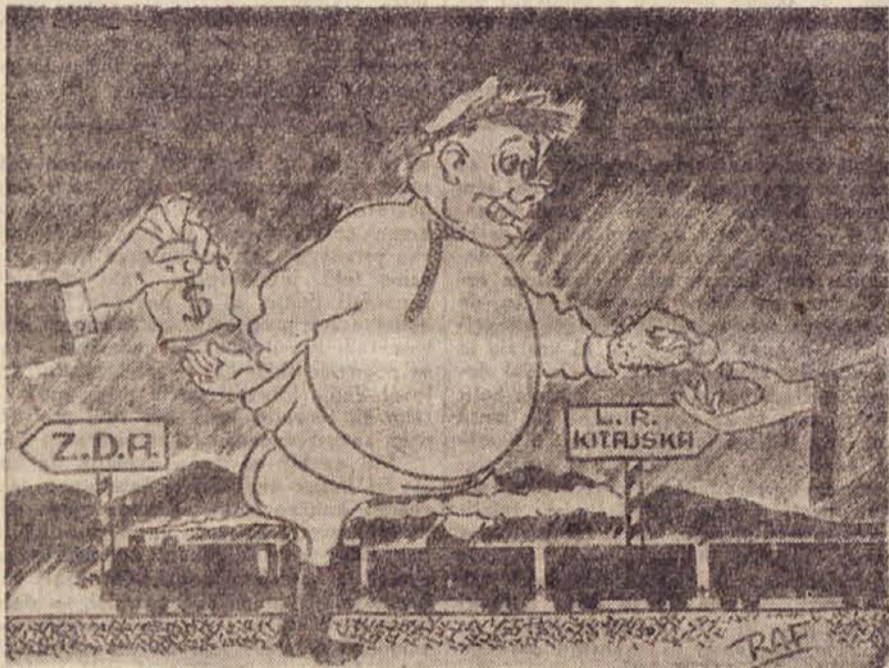
Navdušeno so prisotni sprejeli tudi govor tov. Janeza Hribarja, ki so je podrobno dotaknil vseh problemov vzgoje in dela prosvetnih delavcev ter dal na voljo, kakšno naj bo delo prosvetnih delavcev, zlasti izven šole. Zanimaj govorila se tovariš Ostanek in tovariš Zorn.

Na zboru so govorili tudi o bližajočih se volitvah ter sklenili, da bodo kakor doslej tudi v bodoče na terenu pomagali pri pripravah in izvedbi volitev.

Ob zaključku so izvolili nov odbor tovarišem Ravtjarjem na čelu ter sprejeli sklepe za svoje nadaljnje delo. Z zborovanja pa so poslali tudi pozdravne brošurje Republiškem odboru Zveze prosvetnih delavcev Slovenije, CK KPS in Centralni upravi zveze prosvetnih delavcev Jugoslavije.

Dr. Bratko Kreft

TORGOVLJA — TORGOVLJA

Svetovne agencije so poročale te dni, da je samo v prvih 12 dneh tega leta Sovjetska zveza kupila na Kitajskem za 653.000 dolarjev svinjskih ščetin. Poročale so tudi, da je izvoz svinjskih ščetin iz Kitajske v ZDA v prvih šestih tednih tega leta padel za 38% v primeri z istim razdobjem lanskega leta — in da je nasprotno izvoz ščetin iz Sovjetske zveze v ZDA porasel v istem razdobju za 30krat. Ako upoštevamo, da pridobiva Kitajska 75% svetovne proizvodnje svinjskih ščetin in da so bile te ščetine drugi najvažnejši dolarški vir Kitajske, potem si lahko nazorno predstavljamo, kako ogromno izgubo na dolarjih pomeni zanjo izvoz ščetin v ZSSR, ki jih kupuje v rubljih in prodaja v — dolarjih

Kraigher: ŠKOLJKA

(PRED PREMIERO V DRAMI)

Ko prebiram Kraigherjevo »Školjko« ali pa jo poslušam z odra danes, ko se vedno lebdljo nad nami in v nas spominja na strahote preteklega vojne, ko premišljuje naše revolucije in skrbi za obnovo, ki nikakor ne more pomeniti le gospodarske družbene obnove in presosne po načelih socializma, ampak mora biti tudi očiščenje in prenovitev intinnega življenja človeškega individua, ki je bistveni del socialističnega družbenega kolektiva, se ti morda zazdi prvi hip tako tuja, kakor se je pred nekaj leti zdela neki tovarišč tuja Shakespeareova ljubavna tragedija »Romeo in Julija«. Samozavestno je zapisala v nekem našem dnevniku, da se zaradi takšnih stvari sodobna dekleta ne bodo ubijala. Stvar pa vendarle ni tako preprosta. Tudi Majakovski je ob Jensenovem samomoru obsodil njegovo brezupno dejanje, šest let kasneje pa je tudi sam segel po samokretnu in se ustrelil. Nekaj podobnega je s tako imenovanim seksualnim in erotičnim vprašanjem, ki ga v okviru meščanske družbe riše Kraigher v svoji drami »Školjka«. Hladno, zgolj razumsko etališče do najintimnejšega človekovega življenja, ki ga je skušala tovarišica odpraviti z bažno kretajo, ni daleč od tiste nihilistične teorije, ki je dobila v ruski revoluciji ime »teorija o kozarcu vode«. Ko je Pavček imenoval Prešernovo ljubavno poezijo za evinjarijo, je pridigal licemerstvo in svetohlinstvo, čeprav je morda on sam osebno res čisto in asketno živel. Njegov nauk ni

bil le omejen do umetnosti, marveč je bil tudi nenaturen in nečloveški. Pavčkarja ni le posebnost malomeščanske miselnosti v sklopu fevdalnega ali kapitalističnega družbenega reda, prav tako kakor je segal meščanski, dekadentni moralni nihilizem čez in skozi oktobrsko revolucijo. Lenin je v razgovorih s Klaro Cetkin to dovolj jasno izpričal, ko je med drugim dejal: »Spone meščanskega zakona in zakonskih postav v meščanskih državah zastružujejo zla in spore. To so spono »svete« lastnine. Posvečajo kupljivost, podlost, umazanijo. Konvencionalno hinavstvo častitljive meščanske družbe naredi ostalo. Ljudje iščejo svojo pravico zoper vladajočo zoprnost in nenaturnost. In čustva posameznika se naglo spreminjajo, ela in gon po spremembi v uživanju kaj lahko dobita nebrzdane vajeti v častu, ko se rušijo močnejše države, razbijajo stare oblike oblasti, ko začena toniti cel družbeni svet.«

Takšen duh voje tudi je »Školjka«, ki ne riše le propadanja seksualne in zakonske morale v meščanski družbi, marveč sprotno uničujevanje časa, kar ni trgatično le za Pepino, marveč v isti meri za Tonina, ki je prišel prepreno do spoznanja, da je zablodil čez mejo in da se mu je Pepina maščevala (če je to le osebno maščevanje in ne tudi posledica trhlosti družbe sploh) na isti način, kot jo je on varal. Že šestnajstletna je spoznala greh, kakor pravi v prvem dejanju, hkrati pa se sprašuje: »... Zakaj je tako

na svetu, da greši samo možki brez kazni? Zakaj je ženska pastorka narave? Natura je ustvarila to krivico, res je; a krivica je brezbožna in neusmiljena. Za to krivico zaslužite, da vas ženska sovražila! Ko se na koncu tretjega dejanja Pepina opogumi in spregovori rečenico o vseh svojih flirih, ne razglasi le sebe, kajti zanjo gledalci že večinoma vedo, maščuje se predvsem nad možskimi prav s tem, da jih razglasi drugega pred drugim. Sovražstvo ženske, o katerem govori v prvem dejanju, izbruhne v tistem prizoru v vsaj šli že v cinizem, ki požene Tonina v smrt. Toda krivično bi bilo obdolžiti za krivdo Toninovega samomora le Pepino, kajti drug drugemu sta bila za vzrok osebne drame, drug drugemu sta bila usoda. Njuna drama sicer ni zgolj drama dveh različnih značajev, kajti v grešnosti sta si celo sorodna, marveč je hkrati drama ljubezni in zakonov v okviru meščanske družbe. Vendar je takšno sociološko posploševanje krivde in njenega izvora v tistem trenutku nevarno, ko postane mehanistično in vnanje. Za umetnost ni takšna mehanističnost nič manj nevarna, kakor za sociologijo, kar je po Engelsu najodločneje opozoril Lenin v istih razgovorih s Klaro Cetkin, ko sta med drugim razpravljala o erotičnih problemih: »Hvala za takšen marksizem, ki izvaja vse pojave in spremembe v ideološki nastavi družbe neposredno in premočno iz njene gospodarske osnove. Takó preprosta pa stvar vendarle ni. To je nedi Friedrich Engels že davno ugotovil za historični materializem.«

Kljub vsemu avtorjevemu prizadevanju, da oriše propadanje erotične in zakonske morale v okviru meščanske družbe, je skušal vendarle priti tudi do najznačilnejših subjektivnih, osebnih in

splošnih izrazov vsega boja med žensko in možskim, ker bi se sicer njegove osebe sploh ne mogli živeti. Zdar pa žive, se bore med seboj, v samem sebi in za sebe. To velja za Pepino in Tonina kakor tudi za Maksa. Gre za iskrenost zoper laž, za čistost zoper plažo v ljubezni. Neposrednost, s katero je pisana »Školjka«, nima doslej primere v slovenski dramatik. Prav zaradi te veristične neposrednosti, ki je ena izmed osnovnih vrlin vsega Kraigherjevega pisateljskega dela, so ga že ob njegovih početkih razglasili za naturalista, kar je veljalo pred štiridesetimi leti za prvok, nekoga krivičnega slabega prizvoka pa še vedno ni izgubilo. Toda tega ni krivko Kraigherjevo delo. Vzrok temu je, ker je vedno ne znamo ločiti tvornega, zolajevskega, to se pravi klasičnega naturalizma od psevdonaturalizma, kar pa ni nič klavnejše spričevalo za razumnika, kakor če ne loči psevdoklasičizma od klasičizma, ki je vendarle ustvaril marsikaj lepega in dobrega. Kraigher ni nič manj ali bolj naturalist ko Gerhardt Hauptmann. Oba imata nekaj romantično-simboličnih primeš. Canker, ki se je etrašno zagnal zoper Govekarjevo Krpanovo kobilo, je sprejel »Školjko« tako toplo, kakor morda nobenega drugega dela kakšnega svojega sodobnika. Prav Cankarjeva kritika »Školjke« dokazuje, da Kraigher ni tista gova naturalist, kakor se to rado misli, prva in odločilna priča pa je poleg ostalih Kraigherjevih umetniških del (»Kontrolor škrobar«, »Mlada ljubezen«, »Umetniška trilogija«, »Novele« itd.) drama sama. Sodobnega gledalca ne seznanja le sociološko-historično in etično o razmerah v bivši vladajoči družbi, marveč posega s svojimi psihološkimi prijemi v jedro človeških erotičnih problemov.

Dr. Bratko Kreft

Obljubljajo, da bodo ostali najboljši grafični kolektiv v državi

Minister za prosveto LRS Ivan Regent je izročil kolektivu »Ljudske pravice« mezo prehodno zastavo. Naglasil je, da se ta kolektiv uvršča med najboljše kolektive v državi, na katere smo upravičeno ponosni pred svetom. Delavstvo kakarne se je lani zlasti odlikovalo z delovno disciplino. — Ob prevzemu zastave se je kolektiv skupno zavezal, da bo letošnji plan (ki je za 12% večji od lanskega) izpolnil do 15. novembra, do konca leta pa ga presegele za 15%; polno lastno ceno bodo znižali za 5%, storilnost povečali za 7%, nepravilne izostanke omejili od 0,08 na 0,06%; do konca leta bodo še tiskali številke revije »Jugoslavije« tehnično tako popolno, da bodo čustveno zastopali grafično umetnost Jugoslavije pred svetom. Razen tega bodo do konca leta tiskali tudi dve kvalitetni številki »Umetniške revije«. Na slovesnosti so tudi posamezni oddelki, brigade, mladiški aktivni in posamezniki prevzeli pomembne obveznosti. V resoluciji maršalu Titu pa kolektiv zagotavlja, da bo ostati najboljši kolektiv grafične industrije v državi

Svečana izročitev prehodne zastave predsedstva vlade FLRJ delovnemu kolektivu mariborske tekstilne tovarne

Dne 15. t. m. je bila v MTT svečana predaja prehodne zastave zvezne vlade FLRJ kot znak priznanja za izredno delovno zmago v drugi polovici preteklega leta in kot najboljšemu kolektivu tekstilne industrije v Jugoslaviji.

Med drugimi so slovesnosti prisostvovali zastopnik zvezne vlade minister industrije LRS tov. Kavčič Stane, član Politbiroja CK KPS in sekretar oblastnega komiteja KPS tov. Viktor Arbolj, zastopnik JA, MK KPS in sindikato.

Prehodno zastavo je prinesla delegacija varaždinske tekstilne industrije »Varteks« z ravnateljem tov. Kurtaljem in predsednikom sindikata, ki je imela poleg prehodne zastave.

Svečano proslavo je otvoril prednik sindikata MTT tov. Vodopivec Vlado, nakar je v imenu zvezne vlade zastavil tov. minister Kavčič delovnemu kolektivu k tej veliki delovni zmagi in mu dal priznanje za pozhrtovano delo. Kolektivno so festivali tudi vsi zastopniki in delegacije, nakar je tovariš minister izročil zmagovalno zastavo 14 kratni udarnici in izvršilki petletnega plana tovarišici Ljudmili Gril, ki se je v imenu celotnega kolektiva zahvalila za izkazano priznanje, ter ponosno objubila, da bodo delavci MTT tudi v bodoče vložili vse svoje sile in da bodo prehodno borbeno zastavo tudi obdržali, kar je porok tektonjanje, ki ga je delovni kolektiv napovedal vsem tekstilnim podjetjem Slovenije.

Istočasno s prehodno zastavo je tovariš minister izročil umetniško izde-

Prva koksarna, ki bo predelovala lignit

Ob koncu letošnjega leta bo začela v Lukavcu pri Tuzli obratovati ena največjih koksarn v srednji Evropi in prva na svetu, glede na to, da bo predelovala lignit. Dosele je v koksarnah spreminjali v koks le boljše, črni premog. Naša država je morala uvažati koks, ker nimela dovolj črnega premoga in ne primernih, dovolj velikih koksarn. Koks so pri nas proizvajale le plinarne kot nekakšen stranski produkt. Velik in nagel razvoj železarstva in težke industrije terja čedalje večje količine koks. Dokler ne bomo imeli svojega koks, razvoj železarstva ne bo popolnoma neoviran. Zato je največjega pomena znanstveno in eksperimentalno delo naših strokovnjakov (dr. Samca in ing. Popovića) za rešitev težavnega vprašanja, kako bi naj iz slabšega premoga pridobivali koks. Naša država bo začela prva na svetu pridobivati v velikih koksarnah metalurški koks iz lignita.

Lani maja so se začela pripravljala dela za zgraditev koksarne v Lukavcu pri Tuzli. Koksarna z obratnimi napravami in drugimi poslopji ter s svojo ožjo

Sejali bomo več tudi jarega lanu

Da bomo setveni plan čim boljše izpolnili, bodo naši delovni kmetje v tej pomlad sejali tudi več jarega lanu. Pridelovanje lanu pa marsikje pri nas ni več živa tradicija, zato bo treba večji posvetitvi večjo skrb. V Sloveniji setveno jari lan navadno med 10. in 24. aprilom.

Zdaj je treba skrbno opraviti vse priprave za setev. Za lan je najprimernejša zemlja, kjer so bile okopavine, ker je boljše obdelana, ima manj plevala in je dobro pognojena. Lanu ne smemo neposredno gnojiti. Zato pride lesoni v poštev za gnojenje le vlezniki kompost. Najboljši lan bo na prahi; čim boljše je bila zemlja preorana jeseni, tem boljše. Na vlažnih zemljiščih lan najboljše uspeva, kjer je zemlja lažja,

Najboljše državno posestvo v Jugoslaviji

Državno posestvo »Podunavlje« v Celjevu je lani doseglo najboljše uspehe med državnimi posestvi v vseh ljudskih republikah. Lani so opravili vas kmetijska dela pravočasno in dosegli mnogo večji povprečni donos kakor prejšnja leta pri vseh pridelkih.

Lanski hektarski donos pšenice je znašal 17,5 stota, ječmena 18,2 in koruze 23,15 stota. Na njivi, ki obsega 25 ha, pa so pridelali celo 37,62 stota koruze na hektar. Donos sladkorne pese so planirali 140 stotov na ha, pridelali pa so je po 210 stotov. Lepe uspehe so dosegli tudi v živinoreji. Presegle so plan konjereja za 11%, govedoreja za 14% in ovčarstva za 19%. Molznost na kravo so računali po 1800 litrov, dosegli pa so 2339 litrov. Lani so oddali 100.000 litrov mleka. Pitanih prašičev so oddali 364 več kakor bi jih morali. Zdaj pitajo okrog 1500 prašičev. Kako velike uspehe so dosegli lani, pa je razvidno najbolje iz tega, da so imeli 75% planiranih delovnih moči, državi pa so oddali za 58% več pridelkov, mleka in živine, kakor je dolžni odkupni plan.

Zadruga ekonomija v Murskih črncih odločno premaguje ovire

Zadruga ekonomija v Murskih črncih je bila ustanovljena lani maja, čeprav so razni reakcionarni elementi skušali to preprečiti. Spočetka je imela ekonomija 14,13 ha zemlje, ob koncu leta pa že 38,29 ha. Člani upravnega odbora niso imeli dovolj razumevanja za poslovanje zadruge. Tako niso hoteli podpisovati raznih plačilnih nalogov ter se niso mnogo brigali za to, da bi se imovina in živina zavarovala. Zaradi takih razmer v ekonomiji ni bilo mogoče misliti na napredek. Seje upravnega odbora so bile zelo slabo obiskane in neuklepne.

Vodji ekonomije ni preostalo drugega kot da prevzame vso stvar v svoje roke. Z močno voljo in vztrajnim delom se mu je posrečilo premagati glavne težave, da je ekonomija oddala skupnosti nad 3600 kilogramov žitaric, 1660 kg sladkorne pese, 1500 kg krompirja, nad 120 kg oljaric, semena, mleko itd. v skupni vrednosti 83.778,66 din. Ekonomija je imela ob koncu leta 120.000 din skupnega bruto dohodka. Ta dohodek bi bil lahko mnogo večji, ko bi upravni odbor pristal na zavarovanje in bi ekonomija dobila odškodnino za živali, ki so v preteklem letu poginile zaradi raznih živalskih kug.

Zadrugi ekonomije pa z dosedanjimi uspehi niso zadovoljni. Planirali so večji hektarski pridelki in se zavezali, da bodo oddali letos državi 100% pridelkov več, kakor lani. V ta namen bodo zgradili silose in provizorične svinjake. — H.

ZADRUGA »ROZCA« V PLAVŠKEM ROVTU

Nova kmečka obdelovalna zadruga v Plavškem rovtu nad Jesenicami se dobro razvija. Zadrugi so se združili vse živino in zemljo, na ohišnicah pa so ohranili po eno kravo in do hektar zemlje.

Osnovna panoga te nove zadruge je živinoreja. Sedaj imajo 3 konje, 70 glav goveje živine in 150 ovac ter 10 prašičev. Letos bodo to številno živino povečali za 1 konja, 27 glav goveje živine, za 17 prašičev in 157 ovac. Veliko skrb posvečajo tudi ureditvi gospodarskih poslopj. Za popravilo hlevov, streh in gnojnih jam bodo porabili 278.000 din. Zadrugi so si zadali nalogo, da bodo do volitev izpolnili svoj plan izvoza lesa ter oddaje sena. Organiziran imajo že brigadni sistem dela ter norme dobro presejajo. — G. D.

Tudi taki se najdejo

V vasi Dobrava v kamniškem okraju, ki spada pod KLO Komenda, sta dva tipična spikarja: Franc Jerman in Alojz Korbar.

Franc Jerman je v začetku tega meseca prišel krajevni ekipi za odkup in likvidacijo zasatajov iz l. 1949, vse, kar je dolgoval državi. Končno se je s tajnikom KLO Komenda pogodil za 377 litrov mleka, 100 kg krompirja ter za neodnana jajca in ostale artikole za 100 kg krompirja. Mast je imel Jerman zapokano. Pozneje je ob okrajna in oblastna komisija skupno z odborom ugotovila, da bi omenjeni posestnik lahko realiziral svoj zasatajek, ko bi zapokano silano in mast oddal na račun mleka »okupnemu podjetju«. Ko se je Jerman izgovarjal, da ni mogoče oddati določene količine jaje, čeprav je imel 15 kokoši, je komisija našla v omari 50 jajc, v drugem predalu pa več jajc pokvarjenih. Iz tega se vidi, da Jerman ni mogel porabiti vseh jajc, ker šteje družina le tri člane; da bi pa oddal višek državi, mu ni bilo mar.

Alojz Korbar se izmika vsem planskim nalogam, ni aktiven pri svojem političnem in gospodarskem delu ter skuša povsod samo kritizirati. Čeprav mu je KLO zmanjšal odnane obveznosti, je ni izpolnil. Tudi on je podpisal s tajnikom nekako pogodbo, ki jo je komisija kot ostale stornirala.

Takih spekulantov ne bomo trpeli v svoji sredini ter jih bomo dosledno razkrinkavali in izročali ljudskemu sodišču. — L. M.

70 MILIJONOV DIN ZA STUDENSKO NASELJE V SKOPLJU

V Skoplju so začeli graditi naselje za slušatelje univerze v Skoplju. Za letošnja gradbena dela so odobrili 70 milijonov din. Stanovanjsko naselje bo del velike nove univerzitetne četrti.

V ZAGREBU SI TRAMVAJSKO PODJETJE SAMO IZDELUJE VOZOVE

V delavnicah zagrebških tramvajskega podjetja so že pred dvema letoma začeli izdelovati tramvajске voze. Lani so izdelali pet motornih in deset priklonih voz. Letos bodo izdelali 6 motornih, 12 priklonih in 5 tovornih vozov.

Nova tarifa davka za promet s proizvodi

Prejšnji mesec je izšla nova tarifa davka na promet proizvodov (Uradni list FLRJ št. 13); v veljavi je od dne 1. januarja. Poprej je bila v veljavi časna tarifa z dne 1. januarja 1947.

Začasna tarifa je bila sestavljena na podlagi cen iz leta 1946, zajemala pa je v eni obliki vse dajatve, ki smo jih po prejšnjih predpisih plačevali za izdelke ali storitve (splošni davek na poslovni promet, skupni davek, davek na luksuz, državna trošarina, dohodki državnega monopola in del taks po tarifi zakona o taksah). Zato je časna tarifa pomenila napredek, ker je ponostavila finančno poslovanje. Nadaljnji razvoj pa je pokazal, da ta sistem, ki je slonel na carinskih tarifih, ne ustreza potrebam planskega gospodarstva. Zato so tarife že lani precej spremenili. Prejšnje pomanjkljivosti pa odpravljajo nova tarifa, ki se bistveno razlikuje od časne tarife. Osnovna sprememba se kaže v strukturi, ki je popolnoma prilagojena časni nomenklaturi proizvodov zvezne planske komisije iz leta 1948. Podjetja že

ELEKTRARNA FALA JE ZE PRESEGLA ČETRTLETNI PLAN

Dne 13. t. m. ob 21. uri je delovni kolektiv elektrarne Fala dosegel četrtletni plan proizvodnje, to je 18 dni pred rokom in 13 dni pred obveznostjo. Vodstvo podjetja kakor tudi delavci v elektrarni so ponosni na svojo novo delovno zmago. — L. T.

Zaradi malomarnosti je nastala velika škoda

Kakšno škodo lahko povzroči nevestnost malomarnega uslužbenca, se vidi iz primera, ki ga je te dni obravnavalo okrajno sodišče za glavno mesto Ljubljana. Pipan Jože, kletar v centralnem skladišču tovarne sadnih sokov in alkoholnih pijač »Alkok«, ki je v tej stroki zaposlen že svojih 15 let, je dobil od uprave nalogo, da izdela 55401 brinovec

Čuden odnos predsednika MLO Opatija

Dušan Lulevič, predsednik MLO Opatija, hote zavira prenevanje delovnih kolektivov, da bi ustanovili v Opatiji svoje podjetniške domove. Delovni kolektiv gradbenega inženjerskega podjetja v Ljubljani, ki šteje okrog 8000 delavcev in nameščencev, od katerih želi večina prebiti svoj dopust na morju, je sklenil poskusi v Opatiji primerne vile. Predsednik MLO v Opatiji je podjetju obljubil, da bo za izbrano zgradbo takoj izdal potrebno nakazilo. Ko je zastopnik podjetja vilo našel in sklenil z lastnikom najemno pogodbo, je Lulevič nenadoma pokazal zelo čuden odnos.

Najprej je zahteval od podjetja potrdilo ministrstva za novo osvojenega kraja, ko pa je potrdilo prejel, je izjavil, da je vila že oddana ustanovi v Beogradu. Podjetje se je za stvar zanimalo na pristojnem mestu in ugotovilo, da je izmišljena. Predsednik MLO se je nato izgovarjal, češ da zahteva vilo neka druga ustanova v Beogradu. Ko je podjetje tudi to uredilo, je Lulevič izjavil, da bo v Opatiji nastavljen devetni center za inženjerske goste in je zaradi tega potrebno potrdilo komiteja za turizem in gostinstvo FLRJ. Ko mu je podjetje tudi to poskrbelo, je namestilo v vili časna upravnika. Toda Lulevič ga je večkrat pozikal po organih NM zapretji in zmetati njegove stvari na cesto. Tudi je celo, da bi bil prejel potrdilo komiteja za turizem in gostinstvo. Zastopniku podjetja je kratkoma dejal: »Ni ti, nisi nobene druge vile ne boste dobili. Nato si je izmišljal, da hoče imeti vilo OK Hrvatske. Zastopnika GRADISA sploh ni hotel sprejeti ter je dal vilo zapечатiti. Ta borba traja že 9 mesecev, zgradba pa je še danes prazna.

Odlikovanje za vestno delo

Julij Ogrič je bil rojen v Idriji kot rudarski sin. Že v zgodnji mladosti se je seznanil s težko borbo za vsakdanji kruh. S 14 leti se je šel učiti za mizarja in nato delal pri raznih mojstrih. L. 1942 je bil mobiliziran v Italijansko vojsko in kot Slovenec poslan v delavski bataljon na Jonske otoke v Grčijo, kjer je delal do Italijanske kapitulacije. Tedaj se je v drugimi vred upri Nemcem, toda ti so bili v premoči in upor zložit. Tako je prišel Ogrič v zlatništvo. Spet je moral delati v delavskem bataljonu. Septembra l. 1944 pa je pobegnil in stopil v grške partizane ter sodeloval pri osvoboditvi Jonskih otokov in zahodne Grčije. Pozneje se je šel Albanijo vrniti v domovino in se vključil v NOV. Po osvoboditvi je bil odlikovan z medaljo zaslug za narod.

Ko je bil demobiliziran, je takoj prišel za delo v okrajnem mizararnem podjetju v Idriji, stopil v mladinski organizacijo in postal predsednik sindikata. Podjetju je stalno preselil norme in bil med drugimi priznan za strojnega delavca. Lani meseca novembra je poleg avtorja dela opravljal tudi posle normista, pozneje je bil poslan na tečaj in zatem postal referent za norme pri poverjenstvu za lokalno industrijo na oblastnem L.O. Te dni je bil za uspehe v mizararnem podjetju Idrija nagrajen z medaljo za delo. — M. V.

Tudi taki se najdejo

V vasi Dobrava v kamniškem okraju, ki spada pod KLO Komenda, sta dva tipična spikarja: Franc Jerman in Alojz Korbar.

Franc Jerman je v začetku tega meseca prišel krajevni ekipi za odkup in likvidacijo zasatajov iz l. 1949, vse, kar je dolgoval državi. Končno se je s tajnikom KLO Komenda pogodil za 377 litrov mleka, 100 kg krompirja ter za neodnana jajca in ostale artikole za 100 kg krompirja. Mast je imel Jerman zapokano. Pozneje je ob okrajna in oblastna komisija skupno z odborom ugotovila, da bi omenjeni posestnik lahko realiziral svoj zasatajek, ko bi zapokano silano in mast oddal na račun mleka »okupnemu podjetju«. Ko se je Jerman izgovarjal, da ni mogoče oddati določene količine jaje, čeprav je imel 15 kokoši, je komisija našla v omari 50 jajc, v drugem predalu pa več jajc pokvarjenih. Iz tega se vidi, da Jerman ni mogel porabiti vseh jajc, ker šteje družina le tri člane; da bi pa oddal višek državi, mu ni bilo mar.

Alojz Korbar se izmika vsem planskim nalogam, ni aktiven pri svojem političnem in gospodarskem delu ter skuša povsod samo kritizirati. Čeprav mu je KLO zmanjšal odnane obveznosti, je ni izpolnil. Tudi on je podpisal s tajnikom nekako pogodbo, ki jo je komisija kot ostale stornirala.

Takih spekulantov ne bomo trpeli v svoji sredini ter jih bomo dosledno razkrinkavali in izročali ljudskemu sodišču. — L. M.

SKUD „Aleš Kaplja“ v predvolilni kampanji

V dneih, ko vse delovne množice naše domovine pričakujejo z novimi delovnimi uspehi in zmagami 26. marca, je tudi SKUD »Aleš Kaplja« iz Hrastnika priredilo v soboto na Dolu pri Hrastniku akademijo z nastopom sekcije steklarne, ki je nastopila skoraj z vsemi svojimi odseki. Akademija je zelo dobro uspela, a če bi se vsrila v nedeljo, bi bil obisk še večji. Vsekakor pa je obilnostva z zanimanjem sledilo govornu in izvajanju točk programa ter z aplavzi nagradilo uspehe in delo naših steklarjev, ki se poleg svojega napornega dela udeležujejo tudi na kulturnem področju. Z istim programom so nastopili v nedeljo tudi v Čeah nad Trbovljami, kjer je organizacija AFZ imela proslavo v počastitev 8. marca.

Iz raznih krajev

Ljubljana. — Uprava in mladna dijaškega doma »Otona Zupančiča« v Ljubljani se nalikrepeje zahvaljuje Anli Zupančič za podarjenih 40.000 din, ki jih je prejela kot honorar za mladolito izdajo pesmi našega velikega mojstra Otona Zupančiča. Denar bo uprava porabila za novo zbirko knjig in dijaško knjižnico.

Grosuplje. — Pred dobrim tednom je brel v Grosuplje zaključeno 5 dnevni tečaj poverjenikov za prosveto pri KLO. Nekajeri odborniki niso prišli na tečaj, češ da je veliki bolj važnih stvari kakor prosveta. Odborniki, ki so bili na tečaju, so se poleg splošnega znanja seznanili tudi z nalogami KLO do šole, prosvetnih delavcev itd. Ob zaključku so odborniki sklenili, da bodo v svojih vaseh zboljšali prosvetno delo. — D. V.

Cerknica. — Delovni kolektiv LIP Cerknica je v predvolilnem tekmuvanju dvignil storilnost za 8%, kvaliteto izdelkov pa izboljšal za 2%. Proglasil je najboljšo brigado, ki presega dnevno normo za 150%.

iz odgovarjajoče količine brinovega destilata in iste količine rafiniranega spirita. S pomočjo vode, ki jo je napeljal po gumijasti cevi v sod, je nameraval alkoholno spojino razredčiti na 40 odstotkov. Bil pa je toliko »zavzet« z delom, da je vse skupaj pošteno razredčil. Saj je pustil po končanem delu vodovodno pipo odprto — zagovarjal se je, da jo je pozabil zapreti — tako, da je voda vso noč pritekala v sod, iz katerega je izrinila vso količino alkohola, ki je z vodo vred otekel v odtokni kanal. Alkoholometer je pokazal, da v sodu ni bilo več najmanjše količine alkohola, s čimer pa je nastala za navedeno podjetje škoda v višini preko 250.000 din. Obramba je skušala prikazati ta dogodek kot »nesrečno slučaj« in pledirala za popolno oprostitev. Ljudsko sodišče pa je bilo drugačnega mnenja in je Pipana obsodilo na 10 mesecev poboljševalnega dela. — M. S.

Namesto poročila — norčevanje

Za predstavo dne 4. marca ob 19. uri v kino »Moskva« sem prejela vstopnico v 18. vrsti, 8 sedeži, ki je bil že zaseden z enako vstopnico. Pozneje smo ugotovili, da so bile vse vstopnice te vrste prodane v dvojniki. Namesto, da bi uprava prizadetim proskrbela vsaj zaslane sedeže ali jim vrnila denar, nam je billeterka kratkoma odvzela vstopnice. Na zahtevo, da mi vrnejo vsaj denar, sta mo vratar in billeterka pošljala v blagajno, ki je bila zaprta, ter k direktorju, ki za sploh ni bil v pisarni. Skratka, namesto opravičila in povračila škode so se norčevali. Kakor sem čula, ni bilo prvih, da so bile vstopnice prodane v dvojniki. — P. S.

Spekulanti na vasi

Tebruje, marea.

V Velkem Gabru so kmetje že leta 1948 zatajili največ zemlje. Tudi letos so pokupili z isto prakso. Kmetica Marija Brezgar ima 27,44 ha zemlje, od te 12,98 ha orno. V njem je dala 3,20 ha trajničnim najemnikom, utajila pa je 3,44 ha. Kmet Senjur je dal namesto pitanege prašiča, ki je bil odločen za oddajo, mrsavca, pitanege pa je zaklal sam. Teža seveda ni odgovarjala. Oddal ni tudi litra mleka, čeprav ima dva krava. So pa kmetje kot Janos Laus iz Zavrčice, ki je izpolnil vso obvezno oddajo, le mleka in jaje ni mogel oddati, ker je bolan. Sekretar Okrajnega komiteja tov. Sisko je takoj naročil aktivistom, da morajo upoštevati bolezen in črtati obveznosti mleka in jaje. — S. F.

Kar dobro so nas oskrbeli z zelenjavo

Tako so med seboj pogovarjali gospodinjice v ljubljanskem trgu. Zimski in spomladanski meseci so vedno slabši za zelenjavo, ker v tem času po navadi nimajo zelenjave. Letošnja zima pa so bile te skrbi v veliki meri rešene. Vse zimo so imele mestne prodajalne dovolj konzerviranega sočiva, zelja, repe, paprike, paradiznih krompirja in krompirja. Sekretar Okrajnega komiteja tov. Sisko je takoj naročil aktivistom, da morajo upoštevati bolezen in črtati obveznosti mleka in jaje. — S. F.

Te dni pa je gospodinjice razveselilo, da so tudi mestne prodajalne začele prodajati solato. Prodajalec je 30 din, medtem ko je kmetice prodajalec po 80 do 120 din, samo škoda, da je ni v večji količini. Razen tega je v mestnih prodajalnah dovolj krompirja po 9 din, čebulo kg po 14 din, česen 30 din, le redke pa imajo karfiolo, ki je po 40 din. Gomoljev vseh vrst je ves čas dovolj in poceni. Tudi krmavce imajo mestne prodajalne precej po 28 din in tudi zelenjavo za juho ne manjka.

Protizakonit odpust delavcev

Uslužbenec in delavec okrajnega avto podjetja iz Kamnika vprašujemo, ali so seftu vzorega parka znani predpisi in uredba o delovnem razmerju. Tako je pred kratkim samolastno brez sodelovanja sindikalne pooblaščenke odpustil 3 delavce, ne da bi jim poprej dal pisano opoved. Znano nam je, zakaj je šel vzorega parka odpustiti omenjena tovarišja v nasprotju z obstoječimi predpisi in uredbami. Zahtevamo, da stvar popravi ter v sporazumu s sindikalno podružnico določi tovariš, ki morajo zaradi postavljenega dinamičnega plana zapustiti podjetje. — P.

Dobro gospodarjenje v Kamniški Bistrici

Že leta 1947 je KLO Kamniška Bistrica ustanovil dve gostilni in apnenice, naslednji dve leti pa še dve gostilni, kamnolom in apnenice. Lani so dohodki njihovih podjetij sta bili izdelani glavni izvoti, ki sta ju tisoč dudarjev. Ko so na zboru volitev sprejeli letošnji krajevni proračun, so Bistricanci sklenili, da bodo do 1. aprila ustanovili kovarsko delavnico, pozneje pa še larsko. Ker KLO nima svojih postorov, so ves lanski dohodek določili za adaptacijo bivšega župnišča, ki je last narodne imovine. Zgradbo že preurejajo. V njej bo tudi dvorana za kulturne prireditve in prostori za krajevne obrtne delavnice. — L. J.

Tudi lutkovno gledališče se pripravlja, da bo v predvolilni kampanji imelo svoje prireditve, kar seveda najbolj zanima naše pionirje. Ravno tako bo sindikalno gledališče ponovilo Nusičev komedijo »Sumljiva oseba«, pionirsko gledališče pa uprizarilo »Dedka Mrzav«.

Pri vsem svojem delu pa ima SKUD največje težave s prostori, ker je dvorana kulturnega doma zasedena vsak dan. Toda s vestnim delom in voljo do kulturnomatniškega udeleževanja se bodo vse težave prebrodile in SKUD »Aleš Kaplja« v Hrastniku bo prešel na tisto stopnjo kulture, kakor zahtevajo tradicije rudarskih revirjev. — R. F.

